

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT

55e JAARGANG

MAART 1953

No. 3

• • •

VERENIGING

TOT

BEVORDERING

DER

BIJENTEELT

IN

NEDERLAND

• • •

SPEURBIJTJES

TE KOOP: Practisch was- en honingspersje, 34 x 27 x 20 cm. Hout dik 5 cm. Als nieuw. f 25,—. BRIEDÉ, Renesselaan 54, Zeist.

TE KOOP wegens vertrek: 10 bevolkte bijenkasten, Simplex; 10 ledige kasten en 10 korven. Zo goed als nieuw. (Spotgoedkoop). Bij J. G. TER MORS, E 174, Noordijk, Gem. Neede.

TE KOOP: 3 goed bevolkte kasten (model Simplex); 1 goed bevolkte korf. Vaartweg 36, Hilversum, Telefoon 4159.

TE KOOP: 8 nieuwe bijenkasten, Simplexmaat, met dubbele broedkamer en zinken dak en 20 beste gebruikte bijenkorven. A. W. KORTSTRA, Oldeberkoop 40.

TE KOOP, wegens afschaffing, drie goed bevolkte Simplexkasten, vier raams honingslinger, zes raams, drieraams en twee koninginneteeltkastjes, schepkorven, zeven e.a. benodigdheden. A. VERSLOOT, Bergweg 88, Zeist, alleen op werkdagen.

TE KOOP: 40 à 50 bijenvolken in ronde korven bij A. STEENGE, Ermerweg 35, Emmen.

TE KOOP: Prima klaverslinger honing, nog flinke voorraad. Billijke prijs H. T. VAN DAM Bijenpark Jubbega.

TE KOOP: wegens sterfgeval complete bijenstand, 60 tien en twaalf raamskasten zeer zware volken, 70 lege (nieuwe) kasten en korven (alles simplex maat) 1 Honingslinger. Alle imkersbenodigdheden. W. v. d. HOUT, Binderseind C 94, Gemert.

TE KOOP: 40 prima bijenvolken op simplexramen, moer 1952, bij S. v. d. BOOMEN, Prov. weg 95, Meerveldhoven, N.-Br.

AANGEBODEN: volken in 6 raams kastjes à f 20,- per stuk inclusief verzendkistje onder rembours. Brieven aan K. van DIE, Jacob Vrijstraat 24, Rotterdam (Zuid 2).

VERSTERK uw volken voor de drachtvelden. 6 raamsvolken te koop. Simplexraampjes, Kieps-korfranden enz. Jasmijnstr. 59 en Ravensteijnstraat 170. Den Haag.

WIST U

dat U door toepassing van mijn Bedrijfsmethode het zelf in Uw hand heeft 1953 tot een goed honingjaar te maken?

dat ik reeds veel dankbetuigingen ontvang?

dat Uw Honingvolken bij toepassing van mijn methode in de eerste helft van Juli 15—18 ramen broed kunnen bezitten, met jonge Koninginnen?

dat dit alle vliegbijs zijn op de heide, die in record-tijd grote hoeveelheden honing produceren?

dat direct bestellen mogelijk Uw laatste kans is om in het bezit te komen van mijn Bedrijfsmethode, aangezien de derde druk reeds bijna uitverkocht is?

dat mijn bedrijfsmethode, met figuren, U in brochure-vorm franco p.p. toegezonden wordt na ontvangst van f 1.—?

A. J. ZWINENBERG, Volmolenweg 38, Eerbeek.

Woensdag 8 April zal te Purmerend de

5e BIJENMARKT
worden gehouden.

AANVANG DER MARKT 10 UUR.

Op bijenteeltgebied leveren wij alles, en het allerbeste tegen de laagste prijzen

★

Kunstraat br.k.m. 20 vel per kg f 5.—; Simplexkasten dubbelw. 20 broedr. compl. f 27.50; Simplexkasten br. + h.kamer compl. f 27.—; Simplexkasten 8 raams f 15.—; Reservekasten 5 raams f 13.—; Trio kweekkast f 17.—; Koninginneteeltkastje f 7.50; Observatiekast 3 raams geschilderd f 30.—; Honingslingers vanaf f 80.—.

Werkloon zuivere was tot kunstraat per kg f 1.—. Verder alles tegen zeer lage prijs.

◇ Steeds meer imkers kopen hun materialen en kunstraat bij ons, zij weten dat ze het beste krijgen tegen de laagst mogelijke prijs.

Voor degenen die dit nog niet gedaan hebben, neemt eens een proef! U blijft dan afnemer bij ons.

Wij komen evenals vorig jaar weer op de verschillende bijenmarkten met een grote sortering materialen, doe ook dan Uw voordeel. Onze nieuwe prijslijst hopen we in Maart gereed te hebben.

H. T. VAN DAM - BIJENPARK
JUBBEGA (Fr.) - Telef. 103 - Hoornsterzwaag
Giro 217250

De Nationale uitgave „DE RAMP”

Fotoboek met 100 exclusieve foto's van de ramp.

Voorwoord van H.M. KONINGIN JULIANA

Omvang 96 pagina's.

Oplage: 1e druk 50.000 exemplaren.

VERKOOPPRIJS f 3,50

welke geheel wordt afgedragen aan het Nationaal Rampenfonds.

Uitvoerders: vrijwillige samenwerking tussen allen, die op enigerlei wijze bij het samenstellen en vervaardigen en verspreiden van boeken betrokken zijn.

In overleg met het Nationaal Rampenfonds is een uitgave voor het buitenland in voorbereiding.

Intekening: Teneinde tijdig de eerste oplage te kunnen verkopen, is intekening (tegen contante betaling) reeds nu mogelijk bij iedere erkende boek-, kantoorboekhandel en winkelbibliotheek.

Maandschrift voor

BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

*

*Verschijnt
de eerste Dinsdag
van elke maand*

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen.
Telefoon 2863, Postrekening 27772.
Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de
Rijksbijenteeltconsulenten. Vaste medewerker: Joh. A. Joustra.

Relaas van de ramp

Ons hart is vol deernis met allen, die door de ramp van 1 Februari getroffen zijn.

In het bijzonder gaan onze gedachten uit naar de imkers en hun gezinnen in het geteisterde gebied.

Beter dan een dramatische schildering geeft het hier volgende sobere relaas der berichten een beeld van wat onze collega's hebben meegemaakt, hoe zij er voor staan.

Twee dagen na de ramp richtten wij ons tot de besturen van de afdelingen die getroffen waren, of waarvan vermoed werd dat zij schade hadden geleden, met het volgende rondschrijven:

Nu enige postverbindingen met het rampgebied weer hersteld zijn, hopen wij, dat dit rondschrijven een van uw bestuursleden zal bereiken om uw bestuur en leden deelgenoot te maken van ons medeleven met de gevolgen van de natuurramp, die in uw omgeving heeft gewoed.

We hopen, dat u allen nog in leven zijt en dat u het naar omstandigheden goed maakt.

Als u daarvoor tijd en gelegenheid kunt vinden, zullen wij gaarne zo spoedig mogelijk vernemen, hoe het er in uw afdeling voor staat. Het eenvoudigste is misschien, dat u onderstaande vragen kort beantwoordt en dat u ons verder mededeelt wat u van belang lijkt en een kort overzicht geeft van wat er in het gebied van uw afdeling is gebeurd wat imkers en bijen betreft.

1. Zijn er onder uw leden slachtoffers te betreuren? Weet u hun namen?
2. Hoe staat het met de bijenvolken? Hebt u een idee van het aantal volken, dat verloren gegaan is?
3. Wat denkt u van de gevolgen van de ramp voor de bijenweide? Is langdurige nawerking van zout of brak water te vrezen? Denkt u dat de bijenweide zich nog dit jaar zal herstellen? Als er in uw omgeving boomgaarden zijn, hoe oordeelt men over de gevolgen van de ramp daarvoor?
4. Wat kan er voor uw afdeling worden gedaan?

Wij beseffen, dat velen van u op dit ogenblik wel iets anders aan hun hoofd hebben dan bijen en bijenteelt. Uw berichten zijn echter van groot belang om het Hoofdbestuur een overzicht te geven van de toestand.

Reeds dezelfde dag kwamen berichten binnen van leden, die wilden helpen.

Hiervolgen enige der eerste:

Misschien ben ik wat voorbarig, maar reeds nu wil ik u berichten, dat ik mijn beste volk in een in goede staat verkerende kast ter beschikking stel ...

Ik stel een bevolkte kast en een dito achtraamskast beschikbaar en onderdak voor twee imkers ...

Ik heb voor de getroffen imkers ten geschenke twee kasten plus een vijfraams kweekkastje en nog een kast met een volk. Bovendien vele benodigheden, alles in zeer goede staat ...

Ik heb maar twee volken, mag ik u zestig gulden sturen om een imker weer aan een kast met volk te helpen ...

Spoedig daarna kwamen de berichten uit de getroffen afdelingen.

Tussen het puin van de huizen vindt een inker het overblijfsel van een van zijn kasten. Als u helpt, lezer, zal hij straks weer bijen hebben en bij uw bijen zal hij iets van het geleden leed vergeten...

AFD. THOLEN, 2 Februari 1953.

U moet niet kijken naar mijn schrift want het is in haast en in nood geschreven. U heeft wel gehoord wat ons overkomen is in de nacht van Zaterdag op Zondag. Maar wij kunnen het u vertellen, neen, niet vertellen, zelfs met geen pen beschrijven. In ons dorp St. Annaland zijn geen doden te betreuen, wel veel paarden, koeien en varkens. Ook zijn al onze bijen verdronken. Daarover straks. Het was bij ons al vroeg te zien dat het mis zou gaan, daardoor misschien ook geen ongelukken. Ons halve dorp staat onder water. Vele inwoners zijn vertrokken of wonen bij anderen in. Op de haven zijn drie huizen doorgebroken, waardoor alles is volgelopen. De gaten in de straten zijn 3 meter diep. Eten hebben wij genoeg op dit ogenblik, maar geen goed drinkwater. Wat er van ons eiland terecht moet komen is mij onbekend, want de gaten in de dijken zijn groot. Ons naburige dorp Stavenisse is bijna geheel verdwenen. Vanmorgen waren er al 200 doden geborgen en nog steeds drijven er aan. Het is ontzettend. Een kleine indruk heb ik U gegeven van wat er te zien is, langs de dijken zie je wrakhout, dode paarden, varkens, koeien en mensen, zover je kan kijken. Verschrikkelijk. Verschrikkelijk.

Maar nu over de bijen. Niet al onze bijen zijn omgekomen. Ik hoor van enkele inkers, dat zij er nog hebben. De mijne zijn alle weg. Zelfs geen kast of materiaal bezit ik meer. Kopen gaat ook niet, want wat zullen we straks nodig hebben voor onze landouwen. Wanneer de verzekering hier niets aan doet, lees deze brief dan eens voor op uw filmavonden of lezingen. Misschien dat u ons kunt helpen. De een met een kap, een ander met een paar vel kunst-raat, wat raampjes enz. Velen hebben niets meer en u weet wat we nodig hebben. Ik hoop dat u ons met iets kan helpen. Veel is niet nodig. Als we maar kunnen beginnen. Hoeveel bijen er in de strijd gebleven zijn, kan ik onmogelijk opgeven. Dit duurt misschien wel weken of maanden. Want wij zijn allen uit elkaar geslagen en kunnen elkaar niet bezoeken. Ik hoop dat u deze brief spoedig mag ontvangen, maar hier is de post nog niet veel, want wij zijn nog moeilijk te bereiken.

AFD. DORDRECHT, 3 Februari 1953.

Er zijn hier van verschillende leden vele bijenvolken door het water vernield en weggespoeld. Hoeveel dit er zijn kan ik niet zeggen, omdat vele leden niet te bereiken zijn.

AFD. GOEREE-OVERFLAKKEE, 4 Februari 1953.

Nu een nationale ramp ons land getroffen heeft, waarbij ons eiland ook zwaar getroffen werd, lijkt het mij gewenst om U hiervan meer te laten weten. Nu de toestand hier enigszins gestabiliseerd is, blijken de gevolgen ontstellend, het verlies aan mensenlevens is zeer groot en de materiële schade is niet te schatten. Zoals U wel zult begrijpen zijn de inkers op ons eiland ook niet gespaard gebleven,

gehele bijenstanden zijn door het water weggespoeld. Op het ogenblik is hier nog geen overzicht van te geven, doch naar schatting zijn 80 tot 90% der volken verloren gegaan.

Wat mij persoonlijk betreft is er alle reden tot dankbaarheid, daar de polder, waar Dirksland zich in bevindt, een der weinige is, welke is droog gebleven, hoewel het wel critiek gestaan heeft, doch het grootste gevaar is thans geweken.

AFD. BERGEN OP ZOOM, 5 Februari 1953.

Dank voor uw schrijven van 4 Februari en uw belangstelling is een bewijs van de inkersband en vriendschap. Zoals u wel weet bleven we voor het watergeweld gespaard. Voor zover ik weet zijn de leden van onze afdeling er allen levend afgekomen. Enkelens verloren hun bijenvolken. Ik reken dat er van onze leden 50 bijenvolken verloren gingen dus dat valt nogal mee. De bijenweide daar valt nog niets van te zeggen, daar onze omgeving in een grote schorre is veranderd en de vraag is nu wat doen het weer, de wind, de hoogwatergetijden? Onze dijk is er helemaal niet meer en de slaperdijken vallen de een na de ander. Is er nog eens zo'n storm tijdens de volle zee dan lopen alle nog droog staande polders onder. Zijn de weersomstandigheden gunstig dan kunt u er op rekenen, dat onze mensen weer paraat zijn en het ondergelopen land is spoedig in cultuur. Wat de bijenweide betreft is alles maar zeer denkbeeldig. Toen Walcheren het eerste jaar droog was, ging een inker uit Walcheren met zijn bijen naar Gelderland, daar er op Walcheren naar zijn mening toch niets te halen was. Een Zuid-Bevelandse inker reisde dezelfde zomer met zijn bijen naar Walcheren en oogstte daar zeer veel honing, terwijl de bijen in Gelderland het er maar zeer magertjes afbrachten. Verder is het momenteel zo dat alles nog diep onder water zit en evenals op de schorre is het ook op ons land hoog en laag water.

Het is tot nog toe aan geen enkele reporter gelukt een juist beeld te geven van de werkelijke ellende die er in deze gebieden geleden is en nog geleden wordt. En nog willen de mensen niet uit hun woning weg en uit de vreselijke gevaren, waaraan ze nu zijn blootgesteld.

Als u komt kunt u zich overtuigen, het aantal doden is zeer hoog, als U alleen maar rekent dat er hier in Halsteren vanmorgen 17 werden begraven en er nog vier maal zo veel onder water liggen.

Onze polder veranderde Zondagmorgen om even voor 5 uur in een met golven van 4 tot 6 meter hoge zee, die de huizen over de dijk heenslingerde. Maar groter dan de Helper is de nood toch niet...

AFD. DUSSEN, 6 Februari 1953.

In antwoord op Uw schrijven aan onze afdeling deel ik U mede, dat onze leden het er wel levend afgebracht hebben, doch schrijver dezes is wel zeer gedupeerd door de ramp, daar het water 1,20 m in zijn woning staat en hij derhalve is gedwongen te evacueren. Afgezien van zeer hoge schade aan zijn huisraad en bedrijf heeft hij lichte schade aan zijn bijenvolken, n.l. 5 omgewaarde kasten. Of de andere leden ook schade hebben, is nog niet bekend, daar communicatie nog niet mogelijk is.

AFD. HOEKSEWAARD, 6 Februari 1953.

Uw schrijven van 3 Februari ontvangen en wij zijn zeer erkentelijk voor uw bewijs van medeleven in deze zo zware ramp.

Op heden kunnen wij U op de door U gestelde vragen geen antwoord geven, omdat zulks niet mogelijk is vanwege de uitgestrektheid van de aangerichte verwoesting. Wij wonen hier in het midden van de Hoeksewaard nog droog met veel evacués, doch nog niet voor 100% veilig; de binnendijken van de volgestroomde polders worden nog steeds bewaakt en versterkt omdat die niet bestand zijn tegen zo'n hoge waterstand. De afvoer uit de binnenpolders gaat heel langzaam, omdat de sluizen, waardoor het water geloosd moet worden, met alles en nog wat zijn afgesloten om het zgn. buitenwater te keren.

De suikerbestelling voor de voorjaarslevering zal dientengevolge wel niet binnen de daarvoor gestelde tijd worden

gedaan; wij hopen, dat U daarmee rekening wilt houden. De suikerkaarten wilde ik j.l. Zondag voor de verzending gereed maken, maar door het noodweer is daar niets van gekomen omdat andere bezigheden dat niet toelieten.

AFD. ZAAMSLAG, 6 Februari 1953.

Namens de afd. Zaamslag wil ik mijn dank betuigen voor uw medeleven met onze getroffen streken. Schade is aan 2 polders toegebracht ten westen van Terneuzen, Nieuw Neuzer Polder, 3 gaten in de zeedijk en ongeveer 14 boerderijen van 25—60 ha en ongeveer 20 werkmanswoningen staan onder water. Ten Oosten van Terneuzen de Nieuw Othene Polder groot ongeveer 50—60 ha, 1 grote en 1 kleine boerderij geheel verwoest.

Tot heden zijn er geen slachtoffers te betreuren in onze afdeling. Bijenvolken geheel verloren van H. P. Wolfert 4 stuks en van C. de Putten 2 stuks.

Van zaaien en vruchten kan dit jaar wel niets meer komen wordt gedacht. Wat de bijenweide aangaat, daar zal wel niet veel schade aan wezen daar in die polders niet veel boomgaarden zijn. Langdurig nawerken van het zoute water is te vrezen want die polders vloeien nog steeds, gaan met eb en vloed mee. Vooral de Nieuw Neuzer Polder (zijn bezig met dichten), maar daartegenover is de Schelde 30—40 m diep.

Wij dachten, dat voor deze vrienden het volgende gedaan kon worden: hun verloren materiaal, kasten, geven en dat onze Vereniging (afd. Zaamslag) voor zwermen zorgt, want die kasten is voor ons niet zo gemakkelijk. Als wij zo in andere streken zien, hebben wij nog geen reden tot klagen, daar het bij ons maar materiële schade is. Zelfs kunnen wij onze collega's nog helpen door hun veestapel op te nemen en te verzorgen.

AFD. EETHEN, 9 Februari 1953.

Met grote erkentelijkheid heeft het bestuur ter plaatse uw schrijven ontvangen en stelt het op hoge prijs dat het Hoofdbestuur zo spoedig al na de nationale ramp, die over ons land gekomen is, de belangen van zijn leden ter harte neemt.

Daar onze afdeling nog al uitgestrekt is kan ik op de door U gevraagde antwoorden nog geen bericht doen, maar zal zo spoedig mogelijk bij onze leden informeren naar de stand van zaken. Ik vermoed, dat het bij onze afdeling wel meevallen zal, daar wij naast het overstromingsgebied gebleven zijn, waarvoor wij dan ook niet dankbaar genoeg kunnen zijn. Mocht er onvoorzien toch een van onze leden door de overstroming gedupeerd zijn dan zal ik U daar spoedig van in kennis stellen.

AFD. NOORD- EN ZUID-BEVELAND, 9 Februari 1953.

Uw medeleven met onze bevolking, die zo buitengewoon zwaar is getroffen, wordt door ons zeer op prijs gesteld. De materiële schade is geweldig, maar de dood van zovelen is het grootste leed dat gedragen zal moeten worden.

Zover mij bekend is er onder onze leden niemand onder de slachtoffers; daar echter de eerste officiële verlieslijsten van het Rode Kruis pas verschenen zijn, valt dit nog niet met zekerheid te zeggen.

Men moet wel aannemen, dat alle bijenvolken, die in de overstromde gebieden stonden, omgekomen zijn. Het is echter op dit moment nog moeilijk te zeggen hoeveel volken dit zijn. Een opgave volgt echter zodra wij bericht hebben ontvangen op onze circulaire.

De gevolgen voor de bijenweide zijn, dat in de overstromde gebieden de normale bijenweide in de eerste jaren weinig kans heeft; daartegenover staat echter, dat er veel koolzaad zal verbouwd worden een à twee jaren en de zeeasters, die graag groeien aan de zilte slootkanten. Vermoedelijk zal dit jaar nog wel wat land in cultuur komen, maar voor koolzaad is het dan te laat (misschien zomerkoolzaad), maar de gronden, die pas deze zomer droog komen, zal men beslist met koolzaad bezaaien. Er is dus een grote uitzaai van koolzaad te verwachten. In het ambtsgebied van de R.T.C. is 1500 ha fruitaanplant overstroomd en juist het gedeelte van de jonge aanplantingen. De nawerking van het zoute water hangt af van de tijd van het onder zeewater staan. Nu heeft men in Zeeland een ruime ervaring om deze gronden weer geschikt te

maken. Vroeger rekende men 6 jaren, maar nu is na 2 à 3 jaren weer een behoorlijke oogst te krijgen. Gips om het structuurbederf te voorkomen is een reuze middel. Veel hangt er ook van af of wij voldoende neerslag krijgen om de grond door te spoelen.

De boomgaarden kan men wel rooien wanneer deze een week onder het zoute water staan. Peren verdragen veel meer dan appels. De R.T.C. is echter van oordeel, dat men beter rooien kan dan beproeven. De smaak der vruchten is ook zoutachtig en de bewijzen zijn er, dat na 2 of 3 jaren aanzien, de resultaten teleurstellend zijn in de meeste gevallen.

Zodra wij weten, welke collega's al hun materiaal kwijt zijn, zal er onder onze collega's een oproep moeten worden gedaan om deze te helpen. Ook zal door ons H.B. de schaderegeling met Landbouwherstel besproken moeten worden.

Een vlugge beantwoording van de vraag over de getroffen leden zal niet zo vlot gaan, want de meesten zijn geëvacueerd. Ik hoop U echter deze opgaaf te zenden, zodra ik de antwoorden binnen heb.

AFD. WILLEMSTAD, 9 Februari 1953.

Wij zijn zeer verblijd met uw medeleven in onze zorgen en noden, daarom direct bericht terug.

Voor zover ik met enkele vrienden heb kunnen nagaan zijn in onze omgeving onder de imkers geen slachtoffers gevallen maar met zekerheid is het niet te zeggen.

In de omgeving zijn alle bijenvolken, in totaal 80 à 100, omgekomen. Van sommigen, o.a. van mijzelf, kunnen de kasten nog wel gerepareerd worden. Maar wij hebben geen gelegenheid ze bijenvrij (dode bijen) te maken. Ze zijn nog vol wintervoer. Zou dat gaan gisten?

De gevolgen van de ramp voor de bijenweide zijn nog moeilijk te beoordelen, het hangt er geheel van af binnen welke tijd de gaten gedicht kunnen zijn. Op het moment dat ik dit schrijf, werkt het weer tegen. Zou het echter mogelijk zijn de gaten binnen 14 dagen te dichten, dan zouden de polders in deze omgeving op één na nog in Februari droog kunnen zijn en in dat geval zouden de vruchtbomen wel normaal uitlopen. Het zal echter van de regenval in April en Mei afhangen of het zout voldoende zal uitloggen. We verwachten echter, dat de schade aan de fruitcultuur wel mee zal vallen. De lindedracht lijdt geen schade, daar deze bomen aan singels en wallen staan. Over de witte klaver durf ik nog niets zeggen, zolang er nog 75 à 80 cm brak water op de weilanden staat. Koolzaad is hier niet uitgezaaid.

Indien de bomen er door komen, zouden wij nog graag bijen hebben reeds in de bloeitijd van het fruit of eerder, want er is hier ook wilg en elzenhout in overvloed aanwezig. Wilt u nog verdere inlichtingen, dan zijn wij gaarne tot uw dienst. De eerste weken echter werken wij allen aan het dichten van de dijken.

AFD. SCHOUWEN EN DUIVELAND, 12 Februari 1953.

Naar aanleiding van uw schrijven van 3 dezer allereerst hartelijk dank voor uw blijk van medeleven met de door de ramp getroffen.

Op deze plek stond voor de ramp de stal van 6 kasten en 2 korven van de voorzitter van de afd. Tholen... Straks bloeien in 't geteisterd land opnieuw de bloemen. Van u, lezer, hangt het af of er weer bijen zullen komen!

Het dekkleedje zat nog op de ramen van de zwaar gehavende kast. Daaronder is het volk verdronken. Maar de imker heeft de ramp overleefd. Zal hij imker blijven? Als gij hem helpt, lezer, ja...!

We weten nog niet of onder onze leden slachtoffers te betreuren zijn al vrezen we van wel. Van het aantal verloren gegane volken hebben wij nog geen idee. De bijenweide moet voor dit jaar beslist als verloren worden beschouwd. Een groot aantal boomgaarden in de Westhoek van Schouwen is verloren gegaan. Voor het overige deel van Schouwen en Duiveland moet met algehele afschrijving der boomgaarden worden gerekend. Momenteel kan nog niets voor onze afdeling worden gedaan. Zodra de tijd daarvoor gekomen is, zullen wij U dit laten weten.

Wanneer ons verliescijfers bekend zijn van imkers en bijenvolken zullen wij dit ook ten spoedigste te uwer kennis brengen.

AFD. BRIELLE, 12 Februari 1953.

In antwoord op uw schrijven van 3 Februari deel ik U mede, dat, voor zover ik weet, geen slachtoffers onder de leden onzer afdeling zijn te betreuren.

Met de bijenvolken zal het wel minder zijn, want alle leden die in het watergebied wonen zijn de bijen kwijt. Het aantal volken kan ik u niet opgeven, daar alle leden geen najaarssuiker ontvangen hebben.

Op de vragen 3 en 4 kan ik nog geen antwoord geven omdat ik niet weet wanneer het water weer zal zijn afgevoerd.

AFD. GOEREE EN OVERFLAKKEE, 17 Februari 1953.

In antwoord op uw schrijven van 3 dezer, waarin u een verslag vraagt over de toestand in onze afdeling, doet het mij genoegen u te kunnen berichten, dat ik, hoewel nog niets definitief bekend is, geloof te mogen hopen dat geen onzer leden bij de ramp het leven verloren heeft, zodat dit nog een lichtpunt is in alle misère.

Wat betreft de materiële schade, hierover is tot heden nog niets definitiefs bekend, in verband met de evacuatie van velen onzer leden. De moeilijkheden zijn hier enorm wanneer men bedenkt dat ongeveer 80% van ons eiland is ingevloerd en vele plaatsen vanaf Dirksland niet te bereiken zijn en hiervoor tevens een vergunning nodig is. In een telefoongesprek dat ik met onze voorzitter had, deelde deze mij mede, dat al zijn volken verloren gegaan zijn en voor de andere imkers in Middelharnis en Sommeldijk gaf hij weinig hoop, daar het water ter plaatse tot ruim een meter steeg. Ook op Herkingen ging alles verloren. Bij de Heer Wisse werden 2 stallen met 12 volken plus 50 lege kasten en meer dan 100 uitgebouwde ramen en ander materiaal door een vloedgolf opgenomen en 100 meter verder over een dijk geslagen, zodat de kasten en, onderdelen her en der verspreid lagen. Op de plaats waar de stallen stonden is, wanneer deze bij eb bijna droog valt, niets meer te vinden.

Dit zijn nog maar enkele gevallen, wat de imkers in

Nieuwe Tonge en Oude Tonge, Ooltgensplaat, Stad aan het Haringvliet, Goedereede en Stellendam betreft, hiervan is nog weinig te zeggen, daar verscheidene plaatsen ontruimd zijn en de nieuwe adressen veelal nog niet bekend. Wij hebben dan ook gemeend om met de aanschrijving onzer leden nog een week te wachten, tot de toestand wat meer gestabiliseerd is.

Wel kan ik u naar mijn schatting verloren gegane volken geven, dit zal zijn tussen de 160 en 170.

Wat de bijenweide betreft, de schade hieraan varieert zeer sterk. Sommige polders waren in 14 dagen droog, in andere, hieraan grenzend, staat het water nog 1 meter hoog. In de polders, welke nu droog staan, hebben de vruchtbomen niet veel geleden en hierin zal dan ook waarschijnlijk nog dit jaar gezaaid worden. Op langer termijn zal blijken of hier nog schadelijke nawerking is.

Voor de polders, welke nog nat zijn, is er weinig hoop dat hierin nog gezaaid zal worden, hierin zijn dan ook alle bomen ten dode gedoemd.

U ziet wel dat het geen gemakkelijke opgave zal zijn om in deze plaatsen weer een bloeiende imkerij te vestigen, mede daar de leden, die thans hun volken verloren, ook in de oorlog reeds zwaar gedupeerd werden door de inundatie van een groot deel van ons eiland, waarbij ook velen geëvacueerd werden en hun volken achter moesten laten, zodat velen na de oorlog opnieuw moesten beginnen.

Ik hoop u voorlopig een beeld gegeven te hebben van de toestand en wanneer wij meer weten, hoort u van ons.

AFD THOLEN, 18 Februari 1953.

Nu wij wat ruimer adem kunnen halen, zal ik weer iets van me laten horen. Ons dorp St. Annaland is droog, maar in Stavenisse is het hopeloos. Ze zijn hier bezig met de gaten in de buitendijken en als dat lukt, zijn wij er klaar voor, maar als de dijk niet dicht is voordat wij weer een harde Z.W. wind krijgen, lopen we weer onder.

Wat een ravage het hier is kan ik u onmogelijk schrijven; wat de bijen betreft weet ik ook nog niet veel, omdat er nog veel mensen geëvacueerd zijn, de andere dorpen zijn nog moeilijk te bereiken want ongeveer de helft van de polders staat nog onder water en het is verboden over de dijken te gaan zonder vergunning van de betrokken burgemeester.

Ik hoop toch, dat we dit voorjaar aan bijen geholpen worden, want u weet dat de bijenteelt achteruit gaat en als we er niet aan geholpen worden dan vrees ik, dat de sport er wat uit gaat.

Nu zal ik een slag in de lucht doen over de bijenvolken die verongelukt zijn, het kan wel 10 volken hoger of lager zijn. Ik denk zo dat er bij de afd. Tholen 40 à 50 volken verloren gingen. Wanneer ik iets zeker weet, schrijf ik u direct.

Toen de eerste berichten binnen waren, op 5 Februari, richtte het Hoofdbestuur zich met het volgende schrijven tot alle afdelingsbesturen:

Een ontstellende ramp heeft ons land getroffen. Vele honderden mensen zijn verdronken. Duizenden hebben alles wat zij hadden verloren. Namelooze ellende wordt geleden. Nederland is in diepe rouw gedompeld. Ons hele volk geeft wat het missen kan om de eerste en ergste nood te lenigen. Ook het buitenland springt op ontroerende wijze bij.

Hoeveel mede-imkers het leven hebben verloren weten we niet. We weten slechts, dat in het rampgebied 1000 imkers woonden met 5000 volken. Hoeveel van die volken verloren zijn gegaan, is nog niet te overzien.

Ons imkershart schreit bij de gedachte hoe de overlevenden straks hun woonsteden zullen terugvinden. En bij niemand van ons heerst twijfel omtrent één ding: zij moeten worden geholpen. Op de plaatsen, waar eens bijen stonden, zullen weér bijen staan.

Vele leden stellen ons de vraag: Wat kan ik doen? Anderen stellen spontaan volken en kasten en materialen beschikbaar. Weer anderen schrijven ons: Ik heb zelf slechts twee volken, maar ik wil een complete kast met volk schenken. Mag ik U daarvoor zestig gulden zenden?

In het eerstvolgende Maandschrift zullen wij nadere mededelingen doen.

Stuur nog geen materiaal. Velen zullen direct na de drooglegging nog geen bijen kunnen gebruiken omdat er geen bijenweide is. *Geldbedragen* kunnen, liefst via de afdelingsbesturen, worden overgemaakt op giro 27772 van onze Vereniging, met mededeling „Voor de getroffenen.” Ze zullen in het Maandschrift worden verantwoord.

Straks bloeien in 't geteisterd land
Opnieuw de bloemen.
Geef, imkers, geef met milde hand
Opdat op hun herbouwde stand
Weer bijen zoemen!

Laat dat onze leuze zijn als we straks onze getroffen collega's gaan helpen.

Het Hoofdbestuur houdt zich er van overtuigd, dat Uw afdeling daarbij ook niet zal achterblijven.

Aan de afdelingsbesturen in de getroffen gebieden en aan velen die advies vroegen gaf het Hoofdbestuur de volgende wenken:

In de overstromde gebieden bevinden zich imkers, wier volken verdronken zijn, doch die hun kasten hebben kunnen redden. In die kasten bevinden zich raten met voedsel en dode bijen. Aan deze imkers zouden wij de volgende wenken willen geven.

1. Maak de kasten schoon en laat ze drogen als U daartoe de gelegenheid hebt.
2. Haal de raten er uit. Als U ze in de kasten laat zitten, gaan ze schimmelen en worden onbruikbaar.
3. Zet de raten uit elkaar, zodat ze kunnen drogen. Ze moeten aan alle zijden met lucht en wind in aanraking komen om goed droog te worden.
4. Er bestaat weinig kans dat het verzegelde voedsel, dat in de raten zit, gaat gisten. U kunt het dus laten zitten.
5. Als de raten droog zijn, bevatten ze nog veel dode bijen. Die kunt U niet verwijderen, omdat deze bijen in de cellen zitten. Als U deze raten tot de zwermtijd bewaart op een droge plaats, in de wind, drogen die dode bijen geheel uit.
Als U straks een zwerm op deze raten slaat, verwijderen de bijen van de zwerm de dode bijen uit de raten.
Zorg er voor, dat de dode bijen in de cellen niet gaan rotten, doch dat ze uitdrogen.
6. Als de raten na het drogen schimmel vertonen zijn ze niet meer geschikt om gebruikt te worden.
7. In sommige gevallen zit een levend volk in een met water doortrokken kast.
Verwijder de natte kleedjes en leg een droog kleedje op de raten. Leg het deksel zo op de kast, dat de wind er onder door kan spelen. De kast droogt daardoor sneller.
Laat deze volken met rust en wacht af of ze het voorjaar halen. Elke storing kan noodlottig zijn voor deze volken.
Let er op of de vlieggaten van deze volken ook verstopt zijn door dode bijen.

Vele berichten van imkers, die hun afdelingsbestuur niet konden bereiken, kwamen binnen. Velen hebben zich bovenmenselijke inspanning getroost om hun geliefde bijenvolken te redden. Een uit vele:

Met de overstroming heb ik per roeiboot van mijn 6 kastvolgen er 3 kunnen redden. Eén volk is door de koude en het vele water, dat in de raten was bevroren, toch omgekomen. Het tweede volk zal het ook wel niet halen want er zijn maar weinig bijen overgebleven. Maar het derde volk is, zover het te zien is onder het glazen dekraam, nog in leven en op de bodemplank zie ik geen dode bijen. Maar de kasten zijn zwaar van water, want ze dreven weg.

Denkt U dat ze in leven blijven?

Vele buitenlandse imkers betoonden hun medeleven met getroffen collega's. Dr. R. H. Barnes, president van onze Engelse zusterorganisatie schreef:

Hoewel wij in ons land zware verliezen aan mensenlevens en eigendommen hebben gehad als gevolg van de overstroming, beseffen wij, dat onze verliezen niets zijn, vergeleken bij de ontstellende ramp, die uw land trof. Wij, bijenhouders, leden van de British Beekeepers Association in het bijzonder, voelen ons gedrongen uiting te geven aan ons diep medeleven met degenen onder uw leden, die getroffen zijn, die misschien leden van hun gezin door de ramp verloren en hun bijen en materiaal kwijt raakten.

Als U over meer gegevens omtrent de verliezen beschikt is het wellicht mogelijk — als de invoerbepalingen het toelaten — dat wij u bijenvolken zenden om iets van de verliezen goed te maken en ons medeleven daadwerkelijk te tonen.

Vele Engelse bijenhouders hebben uiterst prettige herinneringen aan uren, die zij met uw leden bij hun bijen doorbrachten en ik ben er zeker van dat al onze leden instemmen met dit schrijven waarin ik hun meelevens en goodwill tot uitdrukking breng. Ik zou het op prijs stellen als U uw leden zoudt willen mededelen hoe zeer wij met hen medeleven in deze tragische uren.

Hoewel het overzicht over de toestand nog steeds te wensen over liet, stelden de Hoofdbestuurleden der getroffen gebieden een schema voor de hulpactie op, dat op 13 Februari aan de afdelingsbesturen werd toegezonden:

We kunnen nog steeds de omvang van de ramp, die de imkers in de geteisterde gebieden getroffen heeft, niet overzien. Met een aantal getroffen afdelingen hebben wij contact, met andere nog niet.

De schilderijen van de toestand, die ons bereiken, zijn ontzettend. Vele leden verloren hun huis, hun bezittingen, hun vee. Hun land werd door de golven verzwolgen. Ze leden ongelofelijke ellende en ontbering.

Vast staat, dat ook een groot aantal bijenvolken verloren ging. Wrakken van bijenkasten spoelen nog steeds langs de dijken aan. In sommige gevallen verdronken de volken doch konden de kasten worden behouden.

Wij verzoeken Uw afdeling met aandrang om al het mogelijke te doen om de nood te lenigen.

In overleg met de Hoofdbestuurleden van de getroffen gebieden hebben wij de volgende regeling opgesteld. Wij vertrouwen, dat U de hulpactie in Uw afdeling met voortvarendheid zult organiseren.

Wat er nodig is :

- a. Complete kasten met volken.
- b. Lege kasten met toebehoren.
- c. Korfvolken.
- d. Allerlei gebruiksvoorwerpen.
- e. geld.

De inzameling geschiedt door de afdelingen

De afdelingsbesturen wordt verzocht zo spoedig mogelijk van elk lid een opgave te vragen van wat beschikbaar wordt gesteld. Men verzamele nog geen materiaal, doch vrage alleen om de toezegging om het af te staan. Leden, die geen volken of materiaal kunnen afstaan, kunnen een bedrag in geld geven. De bedragen in geld kunnen worden besteed om de getroffen te helpen aan nieuw materiaal. We denken in de eerste plaats aan kunstraat, raampjes e.d.

Om nodeloze transportkosten te vermijden zullen de volken en het materiaal rechtstreeks aan de getroffen afdelingen worden gezonden.

Zodra wij weten wat in de getroffen afdelingen nodig is, ontvangen de helpende afdelingen daarover bericht. Om het geschonkene enigszins billijk te kunnen verdelen is het echter nodig, dat wij zo spoedig mogelijk weten wat beschikbaar wordt gesteld.

Blijf alles met de grootste zorg bewaren !

In verband met de gevolgen van de ramp voor de bijenweide kan het wel zomer worden, of nog later, voordat de inkers in de ergst geteisterde gebieden weer met bijenhouden kunnen beginnen. Vraag Uw leden vooral om het toegezegde met grote zorg te bewaren en te verzorgen.

De verzending

De verzending moet t.z.t. zo goed mogelijk worden geregeld. We stellen ons voor het zó te doen, dat de afdelingen van een bepaalde provincie of van een bepaald gebied een *getroffen afdeling* adopteren. Zodra de getroffen afdeling het materiaal kan gebruiken wordt het op een overeen te komen dag op een centraal punt bijeengebracht en rechtstreeks in één zending aan de getroffen afdeling gezonden.

Wat kan de afdeling nu doen ?

Daarover besliste het afdelingsbestuur. Een afdeling, die een groot gebied bestrijkt, zal het anders aanpakken dan een afdeling, die haar leden binnen een straal van enkele kilometers heeft. De omstandigheden zijn te verschillend om een bepaalde richtlijn te kunnen aangeven. We rekenen er gaarne op, dat Uw afdelingsbestuur de meest doeltreffende weg zal weten te vinden.

Bericht ons zo spoedig mogelijk !

We hopen van ganser harte spoedig van Uw afdeling te horen hoe groot de oogst voor onze zwaar getroffen collega's in de geteisterde gebieden is. Gaarne hebben we Uw opgave niet per lid afzonderlijk, doch van de afdeling in haar geheel..... bevolkte kasten, lege kasten, bevolkte korven....., enz.

De getroffen afdelingen

hebben alle reeds enige brieven en circulaires van ons gehad. Sommige gaven nog geen overzicht van de schade. Wij begrijpen de moeilijkheden. In het belang van een billijke verdeling is het noodzakelijk, dat zij ons *althans globaal* mededelen hoeveel kasten met volk en al verloren gingen en hoeveel verloren gingen waarvan de kasten nog kunnen worden gebruikt. Daarom wordt deze circulaire aan alle afdelingen gezonden.

Bijna niemand in de getroffen gebieden is verzekerd tegen schade door overstroming. Ook onze collectieve verzekering dekt deze schade niet.

Toen de Minister van Landbouw terugkeerde van zijn tocht door het getroffen gebied, deelde hij mede, dat de schade-regeling voor de landbouw en het ontwerpen van de verdere financiering van het landbouwherstel ter hand waren genomen.

Het Hoofdbestuur heeft zich toen onmiddellijk tot de Minister gewend met het verzoek ook de getroffen inkers in deze schaderegeling te betrekken.

Op 18 Februari antwoordde de Minister :

„In antwoord op Uw bovenaangehaalde brief bericht ik U, dat de getroffen inkers in de overstromingsgebieden kunnen beginnen de geleden schade aan te melden bij de plaatselijke bureauhouders, overeenkomstig de aanwijzingen in persbericht No. 23. Later zal dan kunnen worden beoordeeld aan wie en op welke wijze een tegemoetkoming in de geleden schade zal worden gegeven.”

In het genoemde persbericht wordt o.a. gezegd :

„Nu de organisatie van het landbouwherstel is geregeld, kunnen alle boeren en tuinders in het watersnoodgebied, die schade hebben geleden, zich van af 16 Februari aanmelden bij de plaatselijke bureauhouders van de Voedselcommissaris. De aanvragen worden door de plaatselijke bureauhouders doorgegeven aan de Rampschade-Bureaux waarin afzonderlijke vertegenwoordigers van de Ministeries van Financiën, van Wederopbouw en Volkshuisvesting en van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening zitting hebben. Deze Rampschade-Bureaux belasten zich met de verdere registratie, enquête en der-

gelijke, waarover zo spoedig mogelijk nog nadere mededelingen zullen volgen.

Indien reeds voldoende indruk kan worden verkregen van de omvang van de schade en belanghebbende in de reeds drooggekomen gebieden waar met het verdere herstel aanvang kan worden gemaakt, behoefte heeft aan een geldelijk voorschot, kan hem dit op zijn verzoek zo nodig worden verstrekt. Dit voorschot dient uitsluitend bij de Plaatselijke Bureauhouder te worden aangevraagd. Na onderzoek zal een eventueel te verlenen voorschot door tussenkomst van het Rampschadebureau worden uitgekeerd.”

In zijn rondschriften van 19 Februari stelde het Hoofdbestuur de afdelingsbesturen in de getroffen gebieden daarvan in kennis opdat zij hun leden zouden kunnen inlichten en adviseren.

Vele leden met hun gezinnen zijn als vogels van een verstoord nest opgevlogen en elders neergestreken.

Wie kan ons de verblijfplaats opgeven van een of meer van de volgende personen?

DREISCHOR: K. Telle.

MIDDELHARNIS: C. Campken; G. P. A. Frijlink; P. van Gent; Th. Jacobs; M. H. Koeze; T. Mosselman.

NIEUWERKERK: C. P. Flikweert; Joh. Flikweert Pz.; C. J. Kleemans; C. A. Struik.

NOORDGOUWE: A. Remeus; G. J. Smids.

OOSTERLAND: P. A. Barendse; L. Dorst Jzn.

OUWERKERK: L. van Klinken; H. de Vlieger; W. Vijverberg.

SINT PHILIPSLAND: A. van Herk.

RILLAND: Q. Pieper.

SCHUDEBEURS: H. Bevelander; J. Jonker; J. J. de Keijzer; S. P. Moeilijker.

SOMMELSDIJK: G. den Eerzamen; L. Mastenbroek.

STELLENAM: H. Troost; P. Voogd Dzn.

De eerste helpers!

De eerste giro, groot f 15,—, met het opschrift „voor de getroffen,” kwam van een imker uit ... het zwaar geteisterde Halsteren!

De eerste toezegging van geldelijke steun kwam van de afd. Zwolle, die f 200,— beschikbaar stelde en nog zou opgeven hoeveel volken en kasten worden geschonken. De afdeling Nijmegen heeft direct na de oproep van het Hoofdbestuur een actie ondernomen om de getroffen inkers in het noodgebied te gaan helpen. Deze actie zal de gehele zomer duren en door alle leden worden gesteund. Naast de vele materialen, die in uitzicht werden gesteld, kon het afdelingsbestuur reeds mededeling doen van het bijeenbrengen van 40 kasten en 25 bijenvolken. Het ligt in de bedoeling van de afdeling Nijmegen om in overleg met het Hoofdbestuur een van de zwaarst getroffen plaatsen in het rampgebied te adopteren. Dit zijn de voorlopers van de vloedgolf van hulp, die het Hoofdbestuur nu verwacht.

Wij hebben de inkers uit het geteisterde gebied zelf tot u laten spreken. Eenvoudig was hun verhaal, maar aangrijpend. Hun relaas van de ramp heeft ons diep, zeer diep in ons inkershart getroffen. En als het hart getroffen is, gaan de koorden van de beurs los, zegt men. Dat het *relaas van de hulp* in het volgende nummer even aangrijpend zij als het *relaas van de ramp* in dit nummer van ons Maandschrift!

Wat weten we van onze Bijenweide.....?

De heer **J. L. Boerma te Ter Apel** vraagt ons een lijstje te willen samenstellen, waarin de gegevens omtrent onze bijenweide op overzichtelijke wijze zijn gerangschikt. Daarin zou óók de oppervlakte (of het aantal bomen) moeten worden genoemd, die nodig is om een goed kastvolk in de gelegenheid te stellen een oogst binnen te halen. Enkele gegevens, aldus de heer Boerma, heb ik reeds uit het Groentje kunnen opmaken, b.v. dat van de witte klaver 10 are genoeg is voor een volk, van de linde 1 à 2 grote bomen. De bedoeling is, dat wij, imkers, zelf ook iets voor de bijenweide kunnen doen als we in het bezit zijn van een lapje grond of als we ergens een verloren hoekje grond weten. Zo had ik een mooi gewas serradella als nagewas van wintergerst, wat de bijen best van pas kwam in de tijd voor de heidedracht, als er zo weinig meer te halen is, half Juli tot half Augustus.

Gaarne zou ik het lijstje zo zien samengesteld, dat de volgende vragen er in worden beantwoord:

1. eventuele zaaitijd bij kruidachtige planten;
2. bloeitijd;
3. of ze stuifmeel levert of honing of allebei;
4. oppervlakte of aantal (bomen) voldoende voor een goed kastvolk.

Tot zover de brief van de heer Boerma.

We willen gaarne zo'n lijstje samenstellen, want uit de buitenlandse literatuur zijn heel wat gegevens te halen. Maar... wat voor het buitenland geldt, geldt lang niet altijd voor ons land. De verschillen zijn plaatselijk zelfs zo groot, dat, wat voor het ene deel van Nederland geldt, voor een ander deel lang niet opgaat. In het ene gebied b.v. honigt de linde heel goed, in het andere in het geheel niet. In de nieuwe polders is het koolzaad beter dan in het Noorden van Friesland en in de Betuwe is het nog minder goed.

De redacteur heeft alle gegevens verzameld, die in de loop van de meer dan 50 jaar op dit gebied in het Groentje zijn gepubliceerd, maar dat geeft nog lang niet een volledig overzicht. Een lijst, waaraan we werkelijk iets hebben, kan alleen worden samengesteld als we zeer veel gegevens krijgen van Nederlandse imkers. Wie wil hieraan zijn medewerking verlenen? We hopen alle berichten, die we ontvangen, in het Groentje op te nemen met (of desnoods zonder) de naam van de berichtgever.

Het spreekt vanzelf, dat alleen berichten, die steunen op eigen waarneming, van belang zijn. Nemen we als voorbeeld de radijs.

De heer **P. v. d. Berg te Vlaardingen** berichtte ons, dat hij van 2 kasten 84 pond honing kreeg in ongeveer 3 weken. Zo'n mededeling is iets, waar we houvast aan hebben. We zouden alleen nog moeten weten hoe groot het veld was en waar het precies gelegen is. Als men ons vraagt, welke kleur deze honing heeft, dan kunnen we die vraag zeer precies beantwoorden, omdat de heer v. d. Berg zo vriendelijk was ons een monster te zenden voor de honingverzameling van onze Vereniging.

In het Groentje van Januari 1938 schreef de heer **Engel Muntinga te Beerta** een uitstekend artikelje over de radijs. Hij had 5 kasten bij 2 ha radijs geplaatst.

De heer Muntinga vermeldt zijn oogstresultaten niet, hij zegt wel dat de volken bij het radijszaad enorm veel beter waren dan 3 kasten, die terzelfder tijd bij 2 ha mosterdzaad stonden en hij geeft de persoonlijke mening van de verbouwers weer omtrent de waarde van bestuiving door bijen van het radijszaad. Zulke gegevens zijn van groot belang!

In het Groentje van Januari 1938 vertelt de heer **J. de F. te Zaamslag**: „Hier in Zaamslag is ongeveer 10 ha radijs verbouwd. Zij geeft met warm weer veel honing, wit van kleur, zoals koolzaadhoning, goed van smaak, weinig stuifmeel. De opbrengst was goed, per ha 1600

à 1800 kg zaad met een prijs van f 30,— per 100 kg. Wordt in April gezaaid, groeit gemakkelijk. Op 10 Augustus slingerde ik alles uit en 17 Augustus was de honingkamer weer vol en mooi verzegeld”. Ook weer een belangrijk bericht. Alleen weten we de opbrengst en het aantal volken niet.

In hetzelfde Groentje schrijft de heer **A. P. D. te Terneuzen**: „De kleur van radijshoning in vloeibare staat is als water, gekristalliseerd als vaseline, blijft ook gemakkelijk smeerbaar, dus wordt niet hard als koolzaadhoning. Heeft een buitengewone smaak met fijn aroma en is zeer gewild”. De heer D. vermeldt verder dat in zijn omgeving ruim 30 ha werd verbouwd, bloei Juli-Augustus, geeft met vochtig warm weer veel honing. In 1935 in één week 30 pond per kast, 1936 was ook goed met matige dracht, ongeveer 15 pond per kast, 1937 was mager, waarschijnlijk was Juli te droog.

In hetzelfde Groentje schrijft de heer **E. D. de B. te Heemstede**: „Deze zomer bevlogen mijn bijen de witte klaver in de Haarlemmermeerpolder. Dicht bij de stand bevond zich een akker radijszaad van 2½ ha. Door het natte voorjaar was de radijs een maand later gezaaid dan gewoonlijk en bloeide ca. 17 Juli. Opmerkelijk was, dat de bijen de klaver totaal verwaarloosden en zelfs bij slecht weer en zeer slecht weer zeer sterk de radijs bevlogen”. We hadden gaarne het aantal volken en de opbrengst van deze berichtgever geweten.

In het Groentje van November 1951 schrijft de heer **P. J. Koopman te St. Maartensdijk**, dat er daar soms van 2 tot 4 ha radijs aan één stuk wordt verbouwd, maar drie jaar aaneen haalden de bijen er niet op.

In het Decembern timer 1951 deelt de heer **F. Nanninga te Westerlee** enige zeer waardevolle waarnemingen over het bevlagen van radijs mede. Hij vertelt o.a. dat bij enigszins bewolkte lucht de bijen tot ongeveer 2 uur des namiddags op de radijs vlogen, maar dat op zonnige dagen de vlucht om 12 uur reeds minder werd.

Als we van al deze berichtgevers volledige gegevens, o.a. oppervlakte, aantal volken en oogstcijfers hadden gekregen en als we bovendien beschikten over monst ers van de honing, zodat we konden nagaan in hoeverre die op radijs gewonnen was, zouden we bij benadering weten hoe het in sommige jaren en op bepaalde plaatsen met de radijs als drachtplant gesteld was. De heer Nanninga deelde zijn bevindingen mede omtrent de toestand van de bodem en de invloed daarvan op de nectarafscheiding. Als de heer Koopman te Maartensdijk bericht had, hoe de toestand van de bodem in zijn geval was, hadden we misschien een vermoeden gekregen omtrent de oorzaak van het niet bevlagen van de radijs in zijn omgeving.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat we nooit volledig genoeg kunnen zijn met onze opgaven.

Ook gegevens omtrent bijkomstige drachtbronnen zijn van belang. In vele bijenboeken wordt b.v. het witte Schildzaad (Alyssum Benthami) beschreven als een goede bijenplant. We hebben het dit jaar in de tuin van het Bijenhuis gezaaid, maar de bijen hebben er niet de minste notitie van genomen. Dat wil niet zeggen dat het op andere plaatsen en onder andere omstandigheden niet bevlogen wordt. Meer berichten zijn noodzakelijk om een gevolgtrekking te kunnen maken! Waarnemingen omtrent tuin- en parkplanten en -heesters zijn van groot belang en aan de hand van de nagelproef (Groentje, Februari 1952, blz. 30) kunnen soms waardevolle gegevens worden verkregen.

De gegevens omtrent elke drachtplant hebben we gaarne op een afzonderlijk vel papier, dat maakt de rangschikking gemakkelijker.

Wie helpt mee om de kennis van de Nederlandse bijenweide te vergroten?

Het Jeugdhoekje

aap - noot - mies

In de maand Maart komt er leven in de brouwerij. Zowel voor de bijen als voor de imker begint de seizoen-drukke. Gelukkig behoeven wij nog niet in snel marstempo mee te lopen. Wij gaan nog een paar dingen eens rustig bekijken. Het zijn enige algemeenheden, die we als bijenhouder moeten weten.

De raat - ratenbouw

Als we in een bijenkast kijken, zien we houten raampjes. Deze raampjes zitten vol zeshoekige vakjes (cellen). Zo'n plaat van cellen noemt men een raat. Ga nu eens naar Ome Toon en vraag hem even een jonge raat ter leen. Je hebt die nodig om een en ander eens goed te bekijken. Voorzichtig, het is heel breekbaar goedje!

Zo'n mooie, kunstige raat bouwen de bijen zelf. De eerste vraag is natuurlijk: waarvan? Het antwoord is bijna net zo kort: van bijenwas. Het was ontstaat in acht wasklieren. Deze wasklieren liggen in het achter-

Fig. 1: Schets van een dwarse doorsnee door een bijenraat. a-b = middenwand.

lijf van de werkbij, ze liggen aan de buikzijde. Wie niet weet wat het achterlijf is, moet eens een levende bij vastpakken. Het is dat deel, waarin de angel zit. De was komt als kleine vliesjes (wasplaatjes) buiten het lichaam. Van die wasplaatjes maken de bijen de raten. Zij bouwen hele rijen cellen tegelijk, mooi aansluitend. Ze maken dus niet cel voor cel. Wij noemen de bijen daarom ratenbouwers.

Als je de raat bekijkt, zie je, dat aan twee kanten cellen zijn, en wel tegenover elkaar. Zie je, dat de celbodem niet vlak is? Probeer nu eens uit te vinden, hoe de cellen van beide kanten ten opzichte van elkaar liggen. Bekijk de schetsjes, ze kunnen je helpen. De raten van de bijen hangen verticaal, de cellen staan horizontaal. Duidelijk?

Ter vergelijking:

Wespen bouwen ook raten. Hun bouwstof is geen was, maar een soort papier, dat ze zelf maken door het afknagen van rietstengels en hout. De cellen zijn ook zeshoekvormig, maar een raat heeft maar cellen aan één kant. De stand van de raten is horizontaal en de cellen staan verticaal.

Hommels bouwen groepjes cellen. De bouwstof is ook was. De cellen zijn tonvormig. Die kunnen dus nooit een mooie raat vormen.

Dienst van de raat

De ratenbouw, ook dikwijls „het werk” genoemd, is onmisbaar voor het bijenvolk. De jonge bijen worden er in groot gebracht en het voedsel wordt er in bewaard.

Verschil in grootte en vorm

De bijen bouwen de raat niet altijd van dezelfde cellen. De meest voorkomende cel is de z.g. werkstercel met

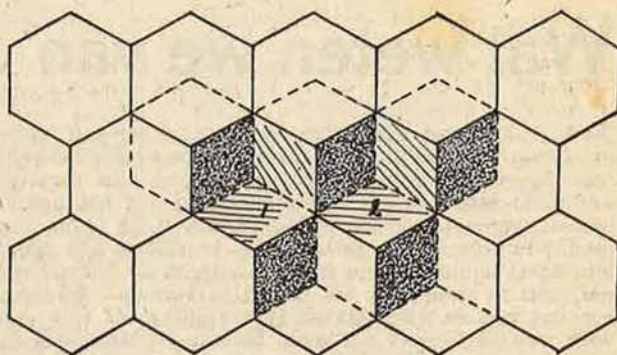

Fig. 2: Middenwand van een bijenraat. a. Van de cellen, genummerd 1 en 2 is getracht de vorm van de celbodems te laten zien. b. De stippellijnen geven de ligging van de cellen aan de andere kant van de middenwand aan.

een doorsnede van ongeveer 0,5 cm. Deze cellen worden zo genoemd omdat de werkbijen er in opgekweekt worden. Raat van werkstercellen heet werkster-raat of fijnwerk.

Darrencellen zijn groter, ze zijn in doorsnee ongeveer 0,7 cm. Raat van darrencellen heet darrenraat of grofwerk.

Iets zeer bijzonder is de koninginncel of moerdop. Hier bouwen de bijen werkelijk cel voor cel. Hier en daar komt een moerdop of hoogstens een groepje van enige doppen voor. Het begin van zo'n moerdop is een napje, zoiets als het napje waarin een eikel zit. De stand van de koninginncel is verticaal. In normale gevallen komen ze slechts in een bepaalde tijd van het jaar voor.

Kunstraat

Als je je bestelling van 't Bijenhuis al thuis hebt, moet je eens even voorzichtig het pakje met kunstraat uitpakken. Kunstraat is een beetje een misleidende naam. Wat je voor je ziet, is alleen de middenwand van de raat. Die middenwand is niet van „kunst”-was maar is kunstmatig gemaakt, vandaar het woord kunstraat. De grondstof behoort zuivere bijenwas te zijn. Bekijk aan die kunstraat nog eens goed de vorm van de celbodem en de ligging van de cellen ten opzichte van elkaar.

Pak hem dan weer in en leg hem goed vlak weg. Het inzetten van kunstraat, d.w.z. het bevestigen in de raampjes zullen we de volgende keer bespreken.

Het ontstaan van werkbijen of werksters

Gewoonlijk begint de koningin in Februari eitjes te leggen. Als je ergens een observatiekastje weet staan, moet je in de loop van de zomer maar eens gaan

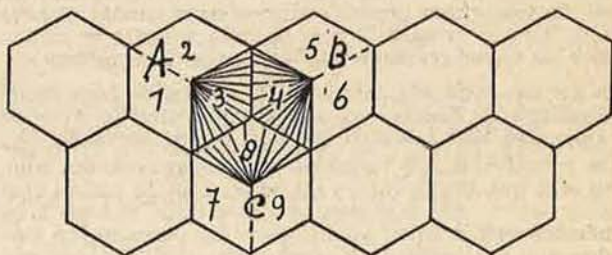

Fig. 3: Laat hetzelfde zien als b van schets 2. Van de cellen A, B, C vormen de aan elkaar grenzende bodemdelen 3, 4 en 8 'n cel aan de andere zijde van de middenwand.

kijken naar dat eitjes leggen. Observeren is waarnemen zonder dat je ze noemenswaardig stoort. Zo'n kastje bevat maar twee of drie raten, bóven elkaar,

waarin je de bijen, hun doen en laten, kunt waarnemen, gadeslaan.

De raten zitten tussen het glas afgeschermd met deurtjes, die van binnen met isolerend materiaal bekleed zijn. Je kunt dus volk en raten helemaal zien. Zodra eitjes gelegd worden, moet de temperatuur in de bijentros (niet in de hele kast) 35° Celsius worden en blijven. Op zo'n warm plekje, in de tros poetsen de bijen enige cellen, d.w.z. zij likken de bodem en de celwanden tot zij glimmen. Dan pas gaat de koningin leggen. Ze laat haar achterlijf in de cel zakken en kleeft in het midden van de celbodestromp 'n eitje. Het eitje staat rechtop in de cel. De stand van het eitje is dus horizontaal. De koningin belegt een cirkelvormig stukje raat van tien tot twintig aan elkaar grenzende cellen. Dan begint ze aan de andere kant van de raat eitjes te leggen, precies tegenover het eerste rondje. Waarom zouden die eitjes zo dicht bij elkaar gehouden worden?

Het eitje blijft niet recht staan. De tweede dag staat het schuin en de derde dag ligt het op de celbodestromp. Dit is dus een middel om de „ouderdom” van eitjes te bepalen. Dat moet je onthouden, het kan van pas komen.

Als de eitjes drie dagen oud zijn, krijgen de bijen werk. Ze nemen voer op en maken in voedersapklieren een voederbrij voor de larfjes. Op de bodem van de cel wordt 'n druppeltje voederbrij geplaatst. Uit het eitje komt een larfje, 'n made. Een wit wormpje zonder poten. De achterkant van een bij vind je gemakkelijker dan de voorkant van een larf. De larf begint direct aan het voer, dat de bijen op de bodem van de cel gelegd hebben. Het gemis van poten is dus niet erg. De larf groeit hard en steeds moet opnieuw voedsel worden aangebracht.

Na zes dagen is de larf volgroeid. Ze is dan ruim duizend maal zo zwaar als het eitje. De bijen maken nu een dekseltje over de cel, de larf spint een cocon en begint het popstadium. Het wormachtige larvelichaam ondergaat grote veranderingen. Maak, om een idee van de tussen-vormen te krijgen, in de loop van de zomer, maar eens gesloten cellen, van verschillende ouderdom, open. Het popstadium duurt 12 dagen. De jonge bij knabbelt dan in kleine stukjes haar celdeksel stuk en komt naar buiten.

Ze valt direct op door haar donzige, grijze haren en haar stuntelige bewegingen. Bijen beginnen hun leven dus met grijze haren, dit klinkt voor ons mensen ongewoon. Later echter worden de bijen óók kaal!

Een paar namen

Eitjes, larven en poppen samen noemen ze broed. Eitjes en larven noemen we open broed. Poppen worden aangeduid als gesloten broed. Broed, waaruit werkbijen komen, heet werksterbroed of fijn broed. Broed, waaruit darren komen, heet darrenbroed of grof broed.

Terwijl het eerste plekje broed zich ontwikkelde, heeft de koningin eitjes bijgelegd, ze is inmiddels ook al op de tweede en derde raat begonnen met het leggen van eitjes. We zeggen: er is al een aardig broednest. Vroeg in het broedseizoen geschiedt de uitbreiding van het broednest nogal regelmatig en voorzichtig (warmte!), later gaat die grote regelmaat verloren. Toch houden de bijen het broednest graag aaneengesloten, in die zin, dat raat voor raat belegd wordt. Hier maakt de mens wel eens fouten. Blijf in het algemeen van het broednest af, vooral vroeg in het seizoen.

Een karweitje

Heb je je kast thuis? Wat ga je er nu mee doen, verven? Denk er om: verf bladdert af! Beter en veel goedkoper is buitenbeits.

Carbolineum is ook goed, maar dat moet je zeker niet later gebruiken dan eind Maart en de kast goed laten luchten. Een bezwaar van gekleurde carbolineum is, dat hij erg verkleurt en op de duur afgeeft.

Tilburg,

H. VAN GOOL

de LEZER LEZEN antwoordt

Vraag 4: Entwas maken

80 gram bijenwas;

1 kg hars;

1 lepel rauwe lijnolie.

Alles doorelkaar koken en warm gebruiken.

Voor koud gebruik er 2 dl spiritus door mengen als het wat afgekoeld is, niet bijvoegen als het warm is, want dan verdampt de spiritus. Brandgevaarlijk!

Uffelte.

J. BLQEMERT.

WAAR VIND IK DRACHT?

Nieuwolda: vermoedelijk wel op koolzaad.

Uithuizen: Eventueel op koolzaad.

Noord-Oost-Polder: aanvragen voor koolzaad en klaver richten tot de heer E. Wietsma, Lemsterweg 95, Oldelamer (Fr.).

Rijssen: Op de Holterberg is nog wel plaats voor volken op de heide.

Apeldoorn: alleen op de heide rondom Apeldoorn, Garderen, Kootwijk en Elspeet.

Ede: Op de heide plaats voor pl.m. 1000 volken.

Eibarg: Op de heide in de gemeenten Oldebroek en Doornspijk (voornamelijk het schietterrein) staan meestal te veel volken, ook van elders en de heide op de hoge zandgrond honingt veelal weinig. In 1952 gaf de heide echter velen een goede oogst.

Obsterhout (Geld.): Hier is wel plaats op het fruit, maar de fruittelers vinden de huur te hoog wegens de slechte fruitprijzen.

Tiel: Op fruitbomen kunnen zeker nog vele volken geplaatst worden in de bloeitijd, maar de fruittelers hebben er geen cent voor over.

Zetten: Op het fruit.

HET REIZEN NAAR DE BOOMGAARDEN

Ook het komende seizoen kunnen afdelingen en imkers weer bijenvolken plaatsen in de boomgaarden via de afdeling Bunnik-Houten en Omstreken. De voorwaarden en condities zijn vastgesteld in overleg met de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland en sluiten aan op de adviesprijs van de Bedrijfsraad, de Ned. Fruitteelt Organisatie en de K.N.B.T.B. De vergoedingsprijs die de imkers ontvangen is gelijk aan het vorig jaar, namelijk f 6,— voor kasten en f 5,50 voor korfvolken.

Imkers of afdelingen die volken plaatsen door bemiddeling der afdeling Bunnik en Omstreken, betalen 45 ct. per volk voor administratiekosten, propaganda; incassokosten enz. Wat de vrachtkosten betreft, deze waren voorheen geheel voor rekening der imkers. Thans ontvangen zij een vergoeding voor de vrachtkosten van 25 ct. per kast of korf. De imkers ontvangen dus per kast f 5,55 en voor korven f 5,05 plus 25 ct. per volk voor tegemoetkoming in de vrachtkosten. Afdelingen en imkers kunnen bijenvolken ter plaatsing aanbieden via de afd. Bunnik, tot 15 Maart a.s. op te geven: afd. Bunnik en Omstr. voor Bijenteelt, Achterdijk 26, Bunnik. Alle nadere inlichtingen zijn op vorenstaand adres te verkrijgen en verder te lezen in Bijennieuws no. 25, waarvan proefnummers gratis worden toegezonden. Voor inlichtingen postzegel voor antwoord insluiten.

G. PATER, Jzn.

MEDEWERKERS

Zeer veel kopij moet wachten wegens gebrek aan plaatsruimte, o.a. „De Jaagkieps”.

Wenken voor gevorderden

En nu in dit maandpraatje eerst de beloofde ratenberglplaats. Men kan natuurlijk de uitgebouwde raten op tal van manieren opbergen: in een kist, in een kast, op een paar latten op zolder enz. Ik heb verschillende manieren geprobeerd en ben tot de ontdekking gekomen, dat het, ondanks zwavelen en paradichloorbenzolkristallen, niet meevalt om de raten werkelijk vrij van wasmot te houden. Mij lukte het nog het beste in een ratenkist, maar als de voorraad raten een beetje groter begint te worden, is zo'n kist een lelijke sta-in-de-weg. Mijn oplossing vond ik door een toeval en, ten gerieve van de imkers die in dezelfde omstandigheden verkeren als ik, deel ik die hier even mede.

Een broedkamer met uitgebouwde raten bleef — eerlijk is braaf — door slordigheid een heel jaar over in de kelder staan. Toen deze raten, met bange voor gevoelens, uit de broedkamer werden gehaald, mankeerde er niets aan en bij nauwkeurig onderzoek bleek zich in een van de raten een dode wasmotlarf te bevinden.

De oplossing was vrij eenvoudig. In deze kelder — een doodgewone in beton gestorte kelder van een stadswoning — bleef de temperatuur het hele jaar zo laag, dat de wasmot zich daarbij niet kon ontwikkelen. Het gevolg van deze ontdekking was het ijlings opruimen van de ratenkist en het bouwen in een hoek van de kelder van de rekken, welke u op bijgaande fotos ziet afgebeeld.

De foto spreekt voor zichzelf. De liggers, waarop de ramen rusten, zijn van (gebruikt) electrisch buis. De staanders zijn van oude planken, waarin met een duims houthoor de gaten zijn geboord en die met een z.g. keil — een stukje hout waarvan één zijde vlak is en de andere schuin toeloopt — tussen vloer en zolder zijn geklemd. Eenvoudiger kan het niet. Als u de keiltjes er uit slaat, valt het hele geval in enkele latten en wat buis uiteen. Een touwtje er om heen en U kunt het onder 'de arm meenemen. De raten behoeven niet te worden gezwaveld, maar kunnen zo uit de kasten op de rekken worden gehangen, natuurlijk alleen dan, wanneer de temperatuur in de kelder laag genoeg blijft. Is dit niet het geval en blijkt het toch nodig om te zwavelen, dan kunt u eventueel om het vrij kleine rek — het bij mij in gebruik zijnde en op de foto afgebeelde rek is 2 m hoog, 90 cm breed en 75 cm diep — een oud gordijn of iets dergelijks spannen, waardoor de damp voldoende wordt tegengehouden.

Keren we nu weer uit onze kelder terug naar onze bijenkasten. Als straks het bijenleven in volle gang is en u heeft daarbij zoveel succes als ik u toewens, zal het meermalen nodig zijn bakken, geheel of goeddeels gevuld met honing, van de kasten te nemen. Dit is iets, wat steeds met de nodige voorzichtigheid moet worden gedaan, want slordigheid op dit terrein wordt vrijwel steeds met het uitbreken van roverij gestraft. Ik ken imkers, die reeds lang hun sporen in de bijenhouderij hebben verdiend en op dat gebied zo voorzichtig zijn, dat zij met een natte lap, ogenblikkelijk alles wat wordt gemorst, wegvegen.

Een eerste vereiste om deze narigheden tot een minimum te beperken is het gebruik van uitlaatborden. Ook deze kunt U makkelijk zelf maken. De eigenlijke uitlaten betreft u natuurlijk van het Bijenhuis. U kunt met één of enkele uitlaatborden volstaan en deze achtereenvolgens voor de verschillende kasten gebruiken, maar als U wat sneller en makkelijker wilt werken, raad ik u aan voor elke kast, welke u in gebruik hebt, een uitlaatbord te maken. Het handigst en goedkoopst maakt u deze borden van hardboard. Aan de boven- en onderzijde slaat u er weer een latje, langs van ongeveer 1 cm dik, zoals we dat bij de dekplanken deden, zodat aan beide zijden bijenruimte ontstaat. In het midden maakt u een opening voor de bijenuitlaat, overeenkomstig het

model dat u gebruikt — er zijn ronde en langwerpige — en aan de voorzijde maakt u weer een kleine opening (retouropening) zoals we dat ook bij de dekplanken hebben gedaan.

Deze opening is natuurlijk als regel afgesloten. Er worden ook uitlaatborden gebruikt zonder latjes, dus zonder bijenruimte, maar mijn ervaring is, dat de bijen dan de eerste nacht de beste al beginnen met de uitlaat met propolis dicht te maken, waarvan u geen, in ieder geval veel minder, last hebt als de borden bijenruimte hebben. Het lijkt mij ook toe, dat

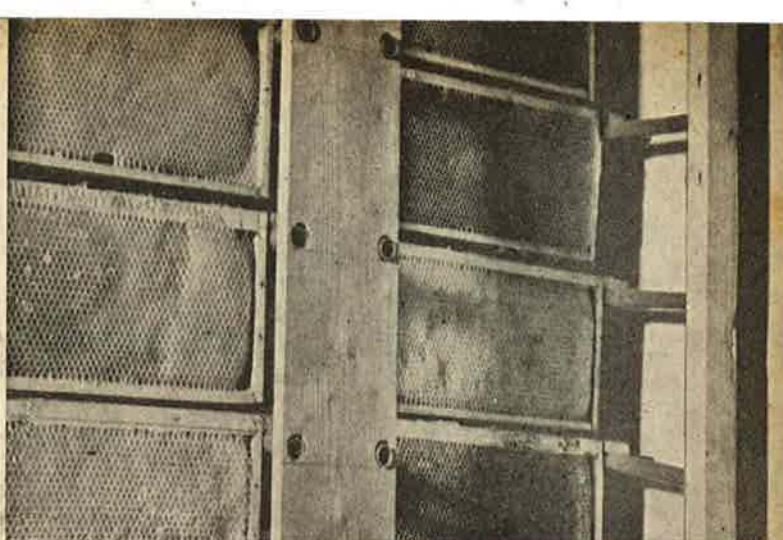
Vóór 20 April kan men zich aanmelden voor deelname aan het examen voor het diploma „Practisch Imker“.

20 Augustus: 24e Nederlandse Imkersdag en 2e Nationale Honingtentoonstelling te Hilversum. Zie blz. 44 van dit nummer.

de honingkamers dan sneller door de bijen worden verlaten. Als de nacht een beetje afkoeling geeft, kunt u de volgende morgen de bak al, praktisch geheel vrij van bijen, afnemen. U kunt ook 's morgens in de vroege de uitlaatborden leggen en dan 's avonds de bakken afnemen. Het is ongewenst de borden langer dan één nacht of één dag op de broedkamers te laten, want dan zetten de bijen al gauw was en propolis op de klepjes van de uitlaat af, waardoor deze open blijven staan en de uitlaat niet meer werkt. U kunt dat wel weer met warm sodawater en spiritus verhelpen, maar dat is nog al een tijdrovend karweitje, dat u beter kunt vermijden.

Ook uw koninginroosters gaan langer mee als u ze in houten lijst vat. Dit geldt zeker voor de vlakke zinken roosters, waarvan de sleuven vrij kwetsbaar zijn en als een sleufje zover uitbuigt, dat de koningin er door kan, zal zij deze opening zeker weten te vinden. Persoonlijk vind ik, dat het ook met de ronde draadroosters „Herzog” prettiger werkt, als deze in een lijstje zijn gevat. Behalve de omlijsting brengt u dan ook boven en onder nog wat dunne latjes aan en wel zo, dat deze precies boven de bovenlatten van de ramen vallen, waardoor de bijen bij het gaan door de rooster zo min mogelijk worden gehinderd.

Als U — waartoe ik u heb trachten op te wekken — zich op deze wijze hebt voorzien van het nodige materiaal en van een aantal reservekastjes — liefst voor elk wintervolk één — dan kunt u met vertrouwen het zomerseizoen tegemoetgaan, zonder dat u op een

ogenblik dat het er op aan komt, zult moeten zeggen „had ik nu maar”

Ik wil nog even terugkomen op deze reservekastjes, vooral omdat de zwermtijd, tenminste voor de zeer vroege zwermen, er eerder is dan u denkt en het nu nog tijd is eventuele tekorten aan te vullen. Bovendien kan ik op hetgeen volgt niet voldoende de nadruk leggen, omdat het de grondslag, de basis, het grondbeginsel, het axioma, kortom datgene is, waarom eigenlijk elke bedrijfsmethode, die een redelijke opbrengst geeft, draait.

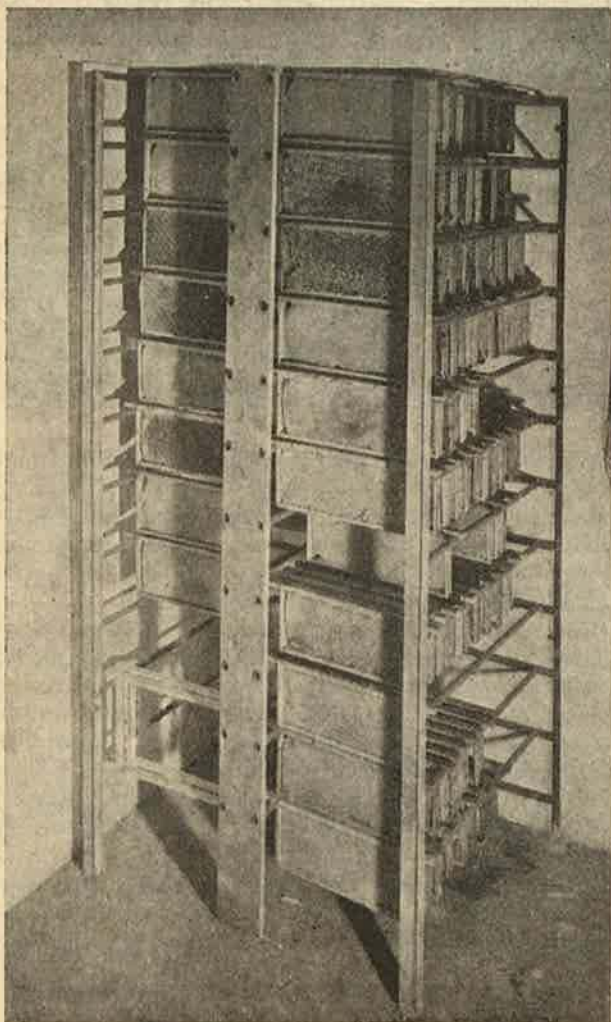
U kunt uw standvolken, dus de eigenlijke honingvolken, waarvan u een opbrengst hebben moet, altijd volkomen beheersen, door er iets bij te doen of iets af te nemen. Hierop berusten in feite ook de verschillende bijzondere methoden, welke de laatste tijd in het „Groentje” zijn beschreven en langs deze weg kunt u ook het zwermen behoorlijk in de hand houden. *Maar dit kunt u alleen als u voldoende reservemateriaal hebt.*

Tot slot enkele voorbeelden, van wat eigenlijk wordt bedoeld met dat „iets bijdoen of iets afnemen”. Vreest u dat een volk zal zwermen? Hang de raat waarop de moer zit en een raat uitlopend broed in een reservekastje, schud wat jonge bijen bij (voeren) en laat de oorspronkelijke kast een jonge moer fokken. Vindt u dat een volk een beetje geholpen moet worden? Hang raten met uitlopend broed bij uit de reservevolken. Is een volk moerloos? Voer een moer uit een reservevolk in of verenig, via de krantenmethode, met een reservevolk. Wilt u moeren kweken van uw beste volk en dus selectie gaan toepassen? Brengt de moer van dat volk, als boven omschreven, over in een reservekastje en breng een aantal van de in het oorspronkelijke volk aangezette moerdoppen over in een aantal andere reservekastjes (hoe, dat komt later wel eens), waarin u de jonge moeren laat bevruchten. Help zonodig het oorspronkelijk volk weer met broed uit de reservevolkjes op de been.

U ziet, dat deze reservevolkjes u in staat stellen vele moeilijkheden het hoofd te bieden, maar... daarvoor zijn nodig reservekastjes en een groot aantal, liefst onberispelijk uitgebouwde ramen. Wie deze niet heeft, late dus deze zomer zoveel mogelijk ramen uitbouwen, om het volgend jaar ten volle van deze mogelijkheden te kunnen profiteren.

Tenslotte de opgaven van het weegschaalvolk: 4 Jan. '53 42.55 kg; 11 Jan. '53 42.30 kg; 18 Jan. '53 42.20 kg en 25 Jan. '53 42.05 kg.

M.

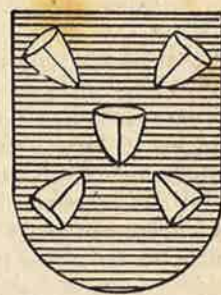

Wapen van Hilversum

Imkersdag 1953

TE HILVERSUM

Wapen van Bussum

De 24ste imkersdag zal dit jaar gehouden worden te Hilversum op Donderdag 20 Augustus.

De afdeling Gooiland te Hilversum hoopt onze imkers op waardige wijze te ontvangen in het mooie Gooi. Laten we daarom beginnen met U het een en ander te vertellen van deze streek en deze stad.

Het Gooi of Gooiland is een oud, eeuwenoud gebied. Al duizenden jaren geleden, in het stenen tijdperk, was het bewoond; we zien 't aan de koepelgraven, uitgegraven op de heide, aan het hunnebed bij de Lage Vuurse. In de Romeinse tijd leefden er Germanen; de grafheuvels met urnen, de haardsteden, bewijzen het.

Door zijn ligging boven de zeespiegel was het lange tijd het enige bewoonbare plekje van het tegenwoordige Holland. En het bleef een rustig hoekje, totdat Holland en Utrecht (het Sticht) opkwamen; toen werd het vaak slagveld.

Veel gebeurtenissen zijn niet opgetekend; de edele schrijfkunst werd niet druk beoefend in de middeleeuwen. Toch is er wel iets bewaard gebleven, en dat is o.a. een geschrift uit het jaar 968, waarbij Nardinckland (het tegenwoordige Gooi) door de eigenaar, een zekere graaf Wichman, ten geschenke gegeven werd aan het nieuwe klooster te Elten (het onlangs geannexeerde Duitse stadje bij Zevenaar), waar zijn dochter Luitgarde was opgenomen als kloosterlinge.

Nardinckland of Naarderland, het land om Naarden, tussen Vecht en Eem, was toen nog een land van bos en heide en kon gemakkelijk als bruidschat weggeschonken worden.

Reeds in 1280 droeg de abdesse van Elten haar eigendomsrechten over aan Graaf Floris V; van dat jaar af maakt Naarderland deel uit van het Graafschap Holland.

De naam Nardinckland verdween omstreeks diezelfde tijd en werd vervangen door: Gooiland. Het is niet bekend, hoe en waardoor dit gebeurd is; men weet ook niet met zekerheid waar deze naam van is afgeleid. In dat Gooiland was en bleef Naarden de grote

stad en Laren werd het grootste dorp. Toen de bevolking toenam, zwermde een gedeelte uit en stichtte nieuwe buurtschappen, gehuchten. Een zekere Hilfert uit Laren bouwde ter plaatse van onze tegenwoordige radiostad de eerste boerderij; dat werd het begin van Hilfertsheem of Hilversum. Een ander stichtte Blaricheim of Blaricum.

Kleine kinderen worden groot en gehuchten worden

De Kerkstraat in 1895.
Thans de drukste
winkelstraat.

dorpen; en zo wordt Hilversum in 1424 een zelfstandige gemeente. Nee, het werd geen stad, het verkreeg nooit stadsrechten, zoals Naarden, Weesp en Amersfoort. Hilversum was en bleef een dorp en ook nu nog zeggen de Hilversummers: „ik ga even naar het dorp”, als ze willen gaan winkelen in het centrum.

Hilversum bleef eeuwen lang een stil en eenzaam dorp te midden van uitgestrekte heidevelden, die gedeeltelijk ontgonnen werden tot bouwland. Op de heide graasden de schapen, die wol en... mest leverden, op de akkers groeiden rogge, aardappelen en... boekweit! Boekweit, ± 1400 uit Oost-Europa ingevoerd, deed het best op de arme Gooise grond, geholpen daarbij door de mest van de schapen. Het handhaafde zich tot ± 1900. Hoe belangrijk de teelt van dit gewas is geweest, blijkt wel uit het feit, dat de gemeentewapens van Bussum en Hilversum enkele boekweitkorrels dragen. Is het nu wonder, dat een belangrijke hijenteelt

ontstond en dat, tot zelfs in 1850, meer dan 2000 korven geteld werden?

Uitgestrekte heidevelden in Augustus; grote boekweitvelden in Juli. Reizen, dat behoefden de Gooise imkers bijna niet. Toch gingen ze in het voorjaar naar het fruit in Jutfaas en IJsselstein. Maar in Juni werden de korven teruggesleurd en dan kwamen de Utrechtse imkers mee. Met Sint-Jan, 24 Juni, bloeide de boekweit!

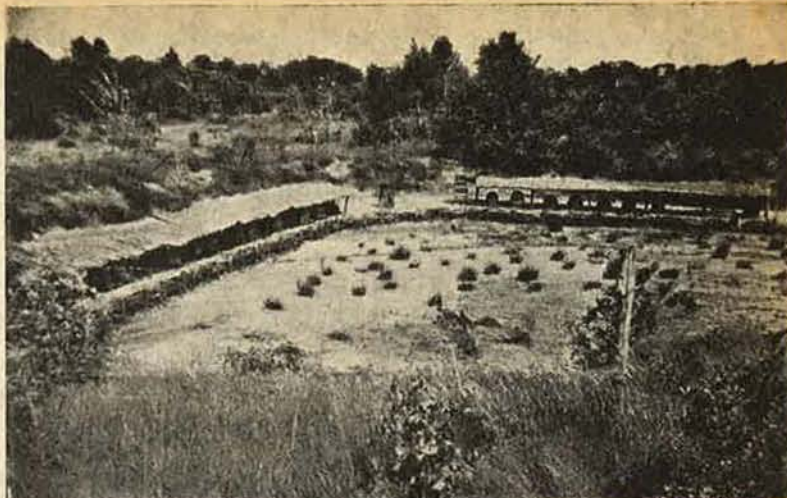
De korven werden geplaatst in de bijenschansen, waarvan er in het Gooi een 90-tal bestonden. De meeste boden plaats voor 25 tot 50 korven, maar in Laren waren er 5, die elk plaats boden voor 3 à 400 korven. Na de boekweit werden de korven gewogen en wat boven de 40 pond was, werd uitgebroken. De korven bleven dan verder intact en bleven staan voor de hei. En na de hei werd opnieuw geoogst. De bijtjes werden met zwaveldamp afgeslacht, de korven werden leeggehaald, en de imker bracht zijn aantal korven, dat hij in de loop van het seizoen had verdubbeld door middel van zwermen, weer terug tot zijn oorspronkelijk aantal.

Het was een gouden tijd voor onze imkers. De echte Gooiers onder onze leden kunnen er nog van vertellen. Vele boeren en burgers hadden korven; honing en was leverden een aardige bijverdienste!

Maar.... aan alle grootheid komt een eind. De schapenteelt gaat achteruit: in 1860 nog 3000 schapen, in 1900 slechts 600, in 1910 nog 100, en nu geen enkel meer.

Ook de boekweitteelt gaat snel achteruit; concurrentie met tarwegries en havermout blijkt onmogelijk, en na 1900 verdwijnt de boekweit uit het Gooi.

De bijenschansen komen leeg te staan; voor een deel slibben ze dicht. Een enkele blijft bestaan. En onze afdeling Gooiland kon, dank zij de medewerking van Gemeentebestuur en Vereniging van Natuurmonumenten, nog één bijenschans behouden.

Ook aan onze heide werd voortdurend geknabbeld; verscheidene stukken werden ontgonnen en in akkers omgebouwd; een ander deel viel ten offer aan woningbouw.

En onze imkers? — Wel, zij reizen, het hele jaar door: in het voorjaar naar het koolzaad en de boomgaarden, in de zomer naar de klaver en lucerne, in Augustus naar de Veluwe. Dank zij de medewerking van het Hoofd van de Plantsoendienst beschikken we nu over een groot aantal lindebomen, zodat vele leden in zwermtijd en zomer hun bijen maar liever thuis houden en dan vaak een aardige oogst aan linde-honing binnenhalen.

En, Hilversum? — Het dorpje Hilversum is enorm veranderd. Het is nu bekend, over de gehele wereld: „Hier Hilversum!” Het is uitgegroeid, zonder annexatie, tot een stad van meer dan 90.000 inwoners. Maar, over het nieuwe Hilversum schrijf ik U in een volgend artikel.

Te Hilversum zullen we de imkers op 20 Augustus a.s. ontvangen in het Gemeentelijk Sportpark, een modern sportpark met voetbalvelden, tennisbanen, en..... een draversbaan, waarbij een prachtige tribune, waar plaats is voor meer dan 2000 personen. Vóór of in de tribune, naar gelang

het weer, zullen we de imkers uit het gehele land kunnen welkom heten, dank zij de zeer gewaardeerde medewerking van ons Gemeentebestuur en van de Directeur van het Sportpark. Het Restaurant zal koffietafel of lunchpakket verzorgen.

Imkers, maakt 20 Augustus vrij, en komt genieten van het lieflijke Gooi, en van onze nieuwe radiostad!

Comité
Imkersdag 1953

Kerkbrink in 1880.

MOET ER GELD BIJ...?

Antwoord 1:

Aangezien ik enige jaren geleden eens vernam dat iemand door de Belastingen was aangeslagen voor een zeker inkomen — z.g. uit zijn bijen genoten, doch in feite niet gemaakt — omdat een kennis van een belastingambtenaar goed met zijn bijen boerde, zou ik het wel goed vinden tegenover die succes story van de Heer B. te W. in het Novembergroentje ook onderstaande berekening te willen plaatsen.

Reiskosten behoef ik niet in rekening te brengen omdat ik niet meer met de bijen reis, terwijl afschrijving ook achterwege kan blijven, omdat mijn kasten in de goedkope jaren zijn gemaakt en dus ook al wat ouder worden.

De contributie per volk komt ook wat lager, omdat ik wat meer kasten heb.

Mijn opbrengst is echter ook veel lager, vandaar het verschil.

Hier volgt dan mijn berekening:

Onkosten: 12½ kg suiker à 58 cent	f 7,25
Contributie per volk	f 0,15
3 vel kunstraat	f 0,96

f 8,36

Opbrengst per volk 5 kg à f 1,42	f 7,10
--	--------

Verlies per volk	f 1,26
----------------------------	--------

of wel per 100 kasten f 126,—, dus per week ruim f 2,40 inplaats van een overschot per 100 kasten van f 74,— per week. Ook over 1950 en 1951 gezamenlijk had ik een verliespost.

S. G. te D. B.

Antwoord 2:

Ik werk nooit met door speciale methoden versterkte volken. De volken krijgen wel zo veel mogelijk ieder jaar een nieuwe koningin, geteeld van de beste volken. Ook wordt geregeld naar goede drachtvelden gereisd. Ik heb bij mijn weten nog nimmer geld hoeven bij te passen bij mijn liefhebberij. Ik zet trouwens altijd de

tering naar de nering. Er zijn namelijk goede en slechte jaren.

De jammerklachten en het wegeroep over de zo verschrikkelijk slechte uitkomsten vind ik belachelijk. Mensen, die nooit honing halen, of veel te weinig, besteden te weinig tijd aan de bijenteelt of hebben veel te weinig kennis er van. Laten ze eens een goede cursus volgen. Ik zal hieronder van een goed en een slecht jaar de uitkomsten geven. Ik heb thans meer (15) volken maar gebruik de rest voor koninginnenteelt. Er kan meer bereikt worden als de mogelijkheden beter worden uitgebuit.

1949. Best jaar

Alleen koolzaad en klaver. 8 volken. Totale opbrengst 340 pond honing = 42½ pond per volk.

Ontvangsten: 42½ pond honing à f 0,85	f 36,12½
Uitgaven: reiskosten	f 6,—
materiaal	f 7,50
suiker	f 7,50
Vereniging en literatuur	f 2,50
	<u>f 23,50</u>

Overschot per volk	f 12,62½
------------------------------	----------

1952. Slecht jaar

Koolzaad en zomerhoning. 8 volken. Totale opbrengst 160 pond honing = 20 pond per volk.

Ontvangsten: 20 pond honing à f 0,92½	f 18,50
Uitgaven: reiskosten	f 3,—
materiaal	f 3,75
suiker	f 8,50
Vereniging enz.	f 1,25
	<u>f 16,50</u>

Overschot per volk	f 2,—
------------------------------	-------

A. v. d. B. te E.

Antwoord 3:

Ik kan U mededelen, dat ik al jaren bijen heb, maar, gezien over ieder jaar afzonderlijk, kan ik verklaren, dat de bijen mij nog nimmer één cent hebben gekost. Ik heb dit ook aan mijn mede-imkers verteld. Gezien de gewijzigde methoden bij verschillende leden konden ook dit jaar de kosten er gemakkelijk uit. Persoonlijk heb ik er ieder jaar een aardig bedrag van overgehouden, wat men van een andere liefhebberij gewoonlijk niet kan zeggen.

W. N. te L.

Antwoord 4:

De laatste jaargang van het Groentje heeft zeker aan belangrijkheid gewonnen door de daarin gepubliceerde bedrijfsmethoden. In enigszins dezelfde lijn gaan nu uw briefschrijvers door, echter zonder vermelding van bedrijfsmethode. Hier is op zichzelf niet zo heel veel tegen. Als Mevr. V. de H. te W. over 15 jaar een gemiddelde oogst heeft van 15½ kg dan komt hiermede vast te staan, dat de door haar gevolgde bedrijfsmethode tot goede resultaten leidt, maar, lest best, dat het op haar standplaats goed honingt.

Wat echter uw tweede briefschrijver ten beste geeft, is aanwijsbaar bedenkelijk. Ik zou hem de volgende vragen willen voorleggen. Zijn zijn resultaten van 40 kg per volk ook over een reeks van jaren genomen? Hebben we te doen met een wintervolk of met een samengevoegd volk, dus eigenlijk 2 volken?

Wanneer uw briefschrijver dan in één adem doorgaat om het resultaat over 100 kasten om te slaan door eenvoudige vermenigvuldiging, dan moet ik hem toch waarschuwen. Ten eerste dient hij zich te realiseren dat zijn onkostenrekening per kast bij de behandeling van dit aantal vele malen zal verdubbelen. Ten tweede

Oppervlakte koolzaad

(Cijfers ontleend aan de inventarisatie van het Centraal Bureau voor de statistiek)

Provincie	Uitzaai 1951	Uitzaai 1952
Groningen	1.047	1.276
Friesland	1.113	925
Drenthe	17	10
Overijssel (NOP)	1.693	1.693
Gelderland	188	61
Utrecht	14	27
Noordholland	396	295
Zuidholland	144	201
Zeeland	464	246
Noordbrabant	347	223
Limburg	614	422
Nederland	6.037	5.379

dat, waar dracht is voor 10 of 30 kasten is dit nog niet het geval voor 100. Voorts moet ik onze redactie opmerken dat onverantwoordelijk publiceren van dergelijke bedenkelijke succesnummers wel eens een nog langer uitblijven van

een behoorlijke suikerprijsverlaging ten gevolge zou kunnen hebben, een verlaging, welke meer in overeenstemming is met de resultaten, welke in doorsnee worden geboekt in ons gehele land.

J. G. te H.

Imker:	Gemiddelde oogst per volk in ponden	Onkosten per volk	Opbrengst per volk	Overschot per volk	Tekort per volk
Mevr. V. de H. te W.	31	11,21	22,50	11,29	—,—
B. te W.	80	18,21	56,80	38,59	—,—
S. G. te D. B.	10	8,36	7,10	—,—	1,26
A. v. d. B. te E. goed jaar	42,5	23,50	36,12½	12,62½	—,—
Dezelfde slecht jaar	20	16,50	18,50	2,—	—,—
Gemiddelde van 5 opgaven:	36,7	15,55	28,20½	12,65½	—,—

Naschrift redactie:

Uit het gemiddelde van deze vijf opgaven blijkt reeds, dat we niet bang behoeven te zijn voor belastingambtenaren of voor de maatregelen inzake de suiker

prijs. Laten we inderdaad niet verder fantaseren over 100 kasten, die we niet hebben, doch naar waarheid en zonder terughouding onze werkelijke cijfers opgeven. Hoe meer cijfers, des te groter kans op een juist gemiddelde. **Zegt het met cijfers!**

INGEZONDEN STUKKEN

ONZE KONINGINNETEELT

Hoewel de Koninginneteeltvereniging, die in Maart 1947 te Zwolle werd opgericht, slechts een kort leven heeft gehad en haar resultaten niet erg groot waren, heeft zij desalniettemin de koninginneteelt in goede richting gebracht, doordat zij de prikkel was tot verder organisatorisch optreden. Wij mogen de vraag stellen of zonder haar bestaan de kring Groningen, daarbij onmiddellijk gesteund door de kring Drenthe, het initiatief genomen zou hebben tot verder werken. Al hebben de kringen Groningen en Drenthe de wagen weer in het goede spoor gebracht, daarom mogen wij nog niet zeggen, dat de Koninginneteeltvereniging geen betekenis heeft gehad. De wagen was er. Het organisatorisch optreden was een realiteit.

De Koninginneteeltvereniging bewandelde een verkeerde weg, liep vast en kwam niet weer los.

Ook de commissie voor koninginneteelt van onze vereniging, die thans het werk van de Koninginneteeltvereniging doet, weet nog niet waar ze uit zal komen. Dit behoort ons echter niet te verontrusten, omdat wij dit zien bij iedere teelt in ontwikkeling. Hetzelfde zagen wij bij de teelt van onze huisdieren, waarmede toch zulke mooie resultaten verkregen werden, dat ons land er bekendheid door kreeg. Daarom lijkt het mij in dit beginstadium, nu wij nog nagenoeg geen houvast hebben, ook niet het belangrijkste met welke rassen wordt gewerkt. De vraag kan gesteld worden of raskeuze-verdeelde niet meer dan nodig schade heeft gedaan aan de koninginneteelt.

Het voornaamste lijkt mij thans dat er gewerkt wordt en vooral dat er organisatorisch gewerkt wordt, waardoor wij tot veel meer in staat zijn. Door dit werk krijgen wij ervaring. Aan deze ervaring zal bekendheid moeten worden gegeven, opdat ook anderen hier iets aan hebben en hierop voort kunnen bouwen. Met het mededelen van deze ervaringen moeten wij vooral niet te karig zijn. Moge onze commissie voor koninginneteelt hiermede rekening houden!

In dit verband nam ik met voldoening kennis van het artikel van de Ruiter in het Groentje van December 1952.

Belangrijke mededelingen waren hierin vermeld. Een groot bezwaar was, en als voorzitter van de groep Zuid-Oost Drenthe en de afdeling Emmen brachten wij dit ook ter kennis, dat er slechts verzending mogelijk was één keer in 14 dagen. Hierdoor moest men zich aan een zeer nauwkeurig tijdschema houden, hetwelk niet iedereen paste en anderen afhiel van de teelt, omdat ze daartoe geen kans zagen.

Gelukkig zal nu in het seizoen 1953 voor Schiermonnikoog de tijd van verzending geheel vrij worden gelaten voor de gehele bevruchtingsperiode. Deze maatregel, die de teelt eenvoudiger maakt, zal deze bevorderen.

Is ook voor Ameland iets dergelijks gewenst?

Voor Groningen en Drenthe was in 1951 verzending via de beurtschipper in Groningen mogelijk. Voor 1952 werd bepaald dat de volkjes voor de bevruchtungsstations verzonden moesten worden via Leeuwarden. Dat betekende voor deze gewesten een hele rondreis. Gelukkig werd hier in de loop van 1952 wèr van afgestapt. Zal dat in 1953 zo blijven? Of zal ook weer in het streven naar landelijke uniformiteit tot het vervoer per spoor worden besloten? Ik hoop dat men Groningen en Drenthe de lange omreis die hieraan verbonden is zal besparen, in het belang van de volkjes, ter bevordering van de teelt in deze provincies, welke toch voorop dient te staan. Indien er directe verzending per vrachtautodienst naar Groningen mogelijk is, waarom zou men dan een veel langer vervoer eerst naar station van afzending en vandaar via Zwolle naar Leeuwarden voorschrijven? (Men zie de officiële mededelingen. Red.).

In geval van Schiermonnikoog om de heer Kruijer te ontlasten? Ik geloof niet dat dat de reden kan zijn.

Wij hebben van de Kruijer, toen verzending via Groningen weer toegelaten was, alle medewerking gehad: Hij hield gelukkig ook niet star vast aan de verzending op bepaalde data, waardoor hij veel goedmaakte. Niet genoeg kunnen wij waarden het werk van de heer Kruijer. Gaarne breng ik hier een eresaluut aan hem, die getoond heeft hart voor zijn werk te hebben.

Ook de cijfers betreffende de inzendingen van de heer de Ruiter leken mij nuttig. Gaarne had ik naast de cijfers over 1952 van Schiermonnikoog ook nog cijfers gezien van voorgaande jaren en andere bevruchtungsstations. Hoewel wij nu wel mogen vermoeden, dat er stijgende belangstelling is, weten wij dat niet. Dankbaar zijn wij echter reeds voor de verstrekte. Tenslotte nog de volgende opmerking. Tot heden moesten men per opgezonden volk f 0,50 aan de vereniging betalen. Zou men ter bevordering van de teelt hiervan niet kunnen afzien, mogelijk zelfs een kleine tegemoetkoming in de kosten per ingezonden volkje kunnen betalen?

Emmen.

Dr B. H. KESSENS

Bespuittings-humor

In „De Linie” van 5 Dec. lezen we in de rubriek „Lees en Vergeet”:

„Liemers Lantaern”, het blad waar we mee opstaan en mee naar bed gaan, bracht op 22 November het volgende schrikbarende bericht:

„Door de dure suikerprijs, de import van honing en het bespuiten van de boomgaarden met giftige stoffen, zijn de laatste jaren veel imkers verdwenen”.

Als we verschillende gepubliceerde bedrijfsmethoden onder de loupe nemen, blijken ze alle neer te komen op het op een of andere manier versterken van de bijenvolken, vooral door vergroting van het aantal vliegbijen vlak voor een hoofddracht.

Deze gedachte is niet nieuw. Denk slechts aan de separeermethode en later weer verenigen der twee daardoor ontstane volken, of aan het gebruik der bekende Kuntzsch Zwilling- en andere tweelingkasten. Zolang de bijenteelt intensief wordt beoefend, zal men reeds hebben geweten, dat alleen sterke volken bij goed weer en goede dracht veel honing kunnen halen.

Het is niet onze bedoeling voorkeur voor een of andere methode uit te spreken. Wel zouden we er op willen wijzen, dat schijn bedriegt. Wie 12 volken bezit en daaruit vóór een dracht 4 honingvolken samenstelt, houdt 8 volken over die geen honing produceren, integendeel gevoerd moeten worden. Brengen de 4 honingvolken ieder 90 pond honing op, als alle verdere omstandigheden gunstig zijn, dan is het samen $4 \times 90 = 360$ pond honing. Een geweldig grote opbrengst, waar vele imkers naar zullen wateranden, maar als men zorgt 12 sterke volken te hebben in het voorjaar, dan is bij dezelfde gunstige omstandigheden en gemiddelde opbrengst van 30 pond niet abnormaal en 12×30 is ook 360. Dat is te halen met minder moeite en ook minder kosten en men beleeft er meer vreugde van. Het is te bereiken met goede koninginnen. Andere vereisten zijn: goed weer, goede en voldoende drachtplanten, die op goede en goed bemeste grond groeien. Wie zijn volken vóór een dracht van twee op één brengt, moet eveneens bedenken, dat 2×40 en 1×80 evenveel is. Wie zou willen aanvoeren, dat die 12×30 pond of 2×40 pond van niet speciaal versterkte volken fantasie is, kan worden verzekerd, dat daarmee nog niet eens de hoogste opbrengsten per volk van ons bekende imkers werden opgegeven. Wanneer we voor de keuze werden gesteld tussen van nature sterke volken en kunstmatig versterkte, zouden we de eerste kiezen. We omzeilen dan meteen de moeilijkheden, die uit het kunstmatig versterken kunnen voortvloeien, zoals vechtpartijen na het verenigen, met gevolg bijenvverlies, te laat (voor deelname aan de dracht) uitkomend broed, dat we gaven om een volk te „versterken” en niet het minst: dode koninginnen door het laten aanvliegen van vreemde bijen.

Na de tam-tam, die er in het Novembernummer van het Maandblad werd gemaakt voor een bedrijfsmethode uit Eerbeek, hebben we ook een gulden geofferd om deze methode te leren kennen. Voor deze gulden kregen we 4 bladzijden kwartoformaat drukwerk met — het zij toegegeven — een degelijke omslag. Na lezing is men teleurgesteld, als de methode blijkt te zijn een combinatie van de Snelgrove-methode, toegepast op één kast, waarop dan nog weer twee andere er naast staande kasten moeten afvliegen en daarna later in het jaar nog eens overhangen van broed. Dat met deze combinatie van reeds bestaande methoden goede resultaten worden bereikt, vindt zijn reden in de enorme versterking van één volk. Er mag echter worden opgemerkt, dat:

1. voor de voorjaarsdracht de methode geen oplossing geeft;
2. voor de zomerdracht uit 3 volken 1 honingvolk wordt gemaakt;
3. voor de heidedracht deze drie volken twee honingvolken opleveren; en
4. de methode praktisch geen nieuws brengt, doch alleen een combinatie is van reeds bestaande methoden.

Met alle waardering voor de samensteller der bedrijfswijze, vinden we het enigszins afkeurenswaardig, dat deze bedrijfswijze gedrukt wordt aangeboden voor meer dan de waarde van het drukwerk, tenzij aan de uitvinder der er bij gebruikte reeds bestaande methode een deel van de opbrengst wordt afgestaan, hetgeen bij de slottirade van de brochure niet de bedoeling is.

A. VAN DEN BERG,
Egmond-Binnen.

DESKUNDIG

Lowieke is het zoontje van een electricien. Op een middag komt vader thuis van een karweitje en Lowieke loopt rond met een bedrukt gezicht en een vinger zwaar in verband.

— Awel, Lowieke, zegt de vader, wat hebbeme nou?

— Ik wou, antwoordt Lowieke druilerig, ik wou een bij pakken, maar zij was niet geïsoleerd!

„HET IS GEMAKKELIJK, RIEMEN TE SNIJDEN VAN EEN ANDERMANS LEER”

Met belangstelling las ik het jeugdhoekje in het Jan. no. van dit jaar en hoop, dat dit veel succes mag hebben.

Toch zou ik willen waarschuwen voor te veel optimisme. De suggestie, dat men wel gratis aan bijen kan komen, als men dit maar tijdig aan het afd. bestuur bericht, lijkt mij wat voorbarig gesproken. Van dat „oude gebruik in de imkerswereld,” heb ik nog nooit iets gemerkt.

Toen vorig jaar een oproep voor Bijenzwermen in ons Maandschrift werd geplaatst, ten behoeve van de „Historische Bijenschans” te Hilversum, heeft iedereen gedacht, dat een ander daar wel voor zou zorgen; met als gevolg: nul op het request. Wat dat betreft waren de imkers voorbeeldig eensgezind. Wij hebben het evengoed klaargespeeld en zijn op eigen kracht gaan stomen.

Het lijkt mij beter de jeugd te leren: dit óók te doen. Want als men de imkers hoort mopperen over de slechte financiële resultaten, dan ligt het voor de hand, dat ze deze niet nog gaan verergeren, door het weg-schenken van hun bijen, tenzij ze er „genoeg” van hebben (van het imkeren bedoel ik).

Misschien kan men de zaak beter omdraaien. Als iemand een zwerm heeft gekocht, bestaat er wel kans om aan een korf of kast te komen, pro deo, hetzij van een der leden of anders kan het H.B. dit eens overwegen, maar riemen te snijden uit een anders leer, lijkt mij een zeer onsolide basis. En mij dunkt, we moeten niet al reeds met teleurstellingen beginnen, die komen er later nog genoeg.

Wat moet zo'n beginnening wel denken als hij straks bemerkt, dat z'n eerste zwerm in z'n buurmans kast is terecht gekomen? Zo'n zwerm werkt fascinerend op iedere imker en als hij hem kan scheppen, maakt hij er geen gewetenszaak van, om te weten te komen waar deze zwerm vandaan komt. Hij is wél zo humaan, dat hij hem bergt.

Wat zegt U! cadeau geven??? Heeft U wel eens gehoord van spiekorven? Ach, laten we niet generaliseren. Er zijn overal uitzonderingen.

Inmiddels geef ik U een betere kans op gratis kasten, dan op gratis bijen; gezien het verschil in ledenaantal van de laatste jaren, zovelen hebben er blijkbaar genoeg van, (van lege kasten zowel als van 't imkeren). Misschien hoeft het H.B. nog niet diligent te zijn op dit punt.

Dwarskijker.

Door de eeuwen heen hebben onze voorvaderen geloofd, dat er veel zegen rust op een bijenstal, die begonnen is met een gekregen volk. De diepere zin hiervan is natuurlijk, dat de jonge imker het zonder hulp van een in het vak doorknede collega moeilijk klaar speelt, om met succes bijen te houden. Ook in onze nuchtere tijd houden vrijwel alle afdelingen dit oude gebruik in ere en onze bekwame imkers wijden de beginnelingen wel zakelijker, doch met niet minder toewijding in de geheimen van het vak in dan de imkers van duizend jaar geleden! En als ze, behalve een zwerm, een kast te missen hebben, welan....!

Red.

BEVRUCHTINGSKASTJE

In het Kerstnummer staat een tekening van een bevruchtigingskastje met het vlieggat onderin.

Daar ik zelf in het bezit ben van 3 stuks met het vlieggat onder en 12 stuks met het vlieggat in het midden, geef ik ieder de raad het vlieggat in het midden te maken. Het lage vlieggat zit spoedig dicht door het lange gras, als in het kastje darren aanwezig zijn kan de opening verstopt raken en kikkers en padden snappen bij een hoog vlieggat niet zo gemakkelijk bijen — of een koningin — weg.

HENGELLO.

NIJHUIS.

VOOR ONZE Imkersvrouwen

„Bijltjes-honing“

Jaren geleden won mijn man zijn eerste koolzaad-honing. Omdat die spoedig kristalliseert, werd de honing meteen in de potjes gedaan en een paar weken later zette hij vol trots zijn eerste potje koolzaadhoning op de ontbijt tafel.

Toen ik trachtte deze honing op de boterham te smeren, ontviel me de minder vriendelijke opmerking:

„Het lijkt me verstandig voortaan geen mes, maar een bijl naast de ontbijtbordjes te leggen!“

De honing was keihard gekristalliseerd en kon slechts met grote moeite en krachtsinspanning uit het potje worden gebikt, waarbij mijn messen groot gevaar liepen. Sedertdien noemen wij deze te hard gekristalliseerde honing: bijltjeshoning.

Aan de kristallisatie van de honing, die we op markten, tentoonstellingen en in de winkels zien, hapert dikwijls nog al het een en ander. Soms zien we er echte bijltjeshoning. Dikwijls ook zien we er honing, die onregelmatig gekristalliseerd is, waarvan bv. een gedeelte wel vast geworden is doch een ander gedeeltelijk vloeibaar is gebleven.

Dat is beslist niet nodig!

Dr. de Boer, de directeur van het vroegere Honingcontrôlestation, heeft ons 20 jaar geleden reeds geleerd, dat wij de kristallisatie van de honing eigenlijk geheel in de hand hebben. Het is helemaal niet moeilijk om een zachte, smeulge, regelmatig gekristalliseerde honing op tafel of in de handel te brengen.

Dat gaat zó: als we een bus pas geslingerde honing hebben, gaan we die „enten“. We nemen daarvoor een potje overjarige honing, bij voorkeur van dezelfde soort maar beslist geen heidehoning. We doen deze gekristalliseerde overjarige honing in een stevige schaal en gaan hem met een of ander voorwerp (vijzel, kleine houten stamper) een poosje stevig stampen en wrijven, zodat hij volkomen murw en smeulig wordt. Hij ziet er dan uit als zachte reuzel.

Deze entoning roeren we dan door onze bus met nog niet gekristalliseerde honing. Vooral goed vermengen, zodat de fijne kristallen van de entoning regelmatig over de vloeibare honing worden verdeeld. Daarna elke dag de honing in de bus omroeren, vooral ook langs de zijanten, waar zich gewoonlijk de eerste kristallen in de geënte honing beginnen te vormen. Géén lucht in de honing roeren! En: elke keer na het roeren de bus weer goed afsluiten om te voorkomen dat de honing vocht uit de buitenlucht aantrekt.

Na een paar dagen, soms iets later, begint de honing „wolkig“ te worden; er worden lichter gekleurde strepen in zichtbaar. Dan is het tijd om de honing nog een keer goed door te roeren en hem direct in de potjes te doen. Als U een dag te lang wacht kan de honing al te stijf geworden zijn om hem nog in de potjes te kunnen doen.

Voor een bus van 25 kg vloeibare honing is één potje entoning al voldoende.

U ziet wel, mede-imkers-vrouwen, dat het heel eenvoudig is. En als de honing, die we verkopen, goed smeerbaar en regelmatig gekristalliseerd is, komt dat stellig de verkoopbaarheid ten goede. Bovendien: een honingklant, die eenmaal een pot bijltjeshoning van U gehad heeft, komt niet terug....!

De schoonmaaktijd staat voor de deur en daarmee begint weer de jaarlijkse strijd van menige imkersvrouw om haar man te bewegen zijn overvloedige „rommel“ op te ruimen. Wij slepen er ieder jaar een paar maal mee rond en zij gebruiken het nooit. Ik wens U van harte toe, dat U dit jaar een overwinning behaalt en dat uw man straks in een verloren ogenblikje het hoofd buigt en kachelhoutjes van de rommel maakt.

Maar onze mannen hebben ook nog wel goed bruikbaar materiaal. Ze stellen het natuurlijk ter beschikking van de getroffen en in de geteisterde gebieden. Helpt U mee om ze hun aarzeling te doen overwinnen als ze ergens niet van af kunnen zien? Ginds hebben ze het bitter, bitter nodig!

Uw man en U doen natuurlijk ook mee aan de nationale honingtentoonstelling, die op 20 Augustus te Hilversum wordt gehouden?

Nu hebben we nog een recept voor een eenvoudige doch overheerlijke

broodbelegging.

We smeren op een snee brood boter en voorjaars- of zomerhoning. Hierop strooien we een weinig kaneel en dan leggen we er een paar schijfjes niet verkleurende appel op. Zelfs kinderen die trage eters zijn, eten van deze boterhammen beslist een meer.

Ze zijn ook erg geschikt voor een feestavondje. We nemen dan kleine sneetjes brood zonder korst, waarop dan net een schijf appel past. Het smaakt heerlijk fris tussen de hartige hapjes door, die we gewoon zijn te geven!

C. T.

Landbouwgids 1953 verschenen

Bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf is verschenen de Landbouwgids 1953. In de nieuwe gids, welke met een voorwoord van de Heer Ir A. W. van de Plassche, Directeur Generaal van de Landbouw wordt ingeleid, is de indeling van de vorige gids grotendeels gehandhaafd. Hierbij is de inhoud aangepast aan de nieuwste resultaten van onderzoek.

Het overzicht van adressen en personalia is anders opgezet, waardoor het opzoeken is vergemakkelijkt. Een volledig overzicht van het landbouwhuishoudonderwijs is opgenomen. De vele wijzigingen gedurende het afgelopen jaar in de sociale wetgeving maakte het noodzakelijk de sociale gegevens geheel opnieuw te bewerken.

Nieuw is voorts de bespreking van enkele actuele vraagstukken betreffende grondeigendom en pacht. De werkkalender is uitgebreid.

Ieder, die bij enige tak van landbouw, hetzij akkerbouw, veeteelt dan wel pluimveehouderij, is betrokken, zal in de nieuwe gids — een boekwerk, dat meer dan 500 bladzijden beslaat — een schat van gegevens aantreffen.

De prijs is f 5,— per stuk, waardoor de uitgave binnen ieders bereik ligt. Exemplaren kunnen worden besteld bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf te 's-Gravenhage, bij voorkeur door overschrijving op postgiro-rekening 425300 of via de boekhandel.

Bijen voor radio en televisie

Als dit nummer van ons Groentje in Uw brievenbus is gegleden zullen velen van U de vrouwde stem van Dr. Ir. A. Minderhoud door de radio hebben gehoord.

Op Maandagavond 16 Maart a.s. om kwart voor acht zal ook onze algemeen secretaris de heer R. P. Groenveld een causerie houden over het leven van de bijen via de zender Hilversum I.

Deze zendtijd is beschikbaar gesteld door de Voorlichtingsdienst van het Ministerie van Landbouw. Wij zijn hiervoor zeer erkentelijk en betuigen langs deze weg gaarne onze hartelijke dank!

Maar.... er is nog meer waarvoor wij Uw aandacht vragen. Op Vrijdag 15 Mei a.s. zal een gedeelte van onze film op het televisiescherm verschijnen. De heren Minderhoud en Groenveld zullen vooraf iets vertellen over het bijenleven. Wij weten, dat lang niet alle imkers in de gelegenheid zijn naar een televisieuitzending te kijken, maar toch zullen er velen zijn die dit niet willen missen. Het is tevens een unieke kans om niet-imkers kennis te laten maken met de bijenteelt en wij verwachten dan ook, dat vele duizenden in den lande hiervan gebruik zullen maken.

S.

Officiële mede- delingen

JAARVERSLAG VAN DE SECRETARIS OVER 1952

Ontwikkeling van de volken, dracht.

In het artikel op blz. 198 van het Decembernummer van het Maandschrift is een overzicht opgenomen, waaruit blijkt, dat 1952 een matig bijen- en honingjaar is geweest.

Onderwijs en voorlichting.

In het seizoen 1951/52 werden 13 (14) cursussen en 23 (20) lezingen gehouden met Rijks- en Verenigingssubsidie.

Er werd weer een groot aantal voorstellingen van de kleurenfilm gegeven, zowel voor afdelingen als voor andere verenigingen.

Van de gelegenheid om filmstroken te lenen werd een druk gebruik gemaakt. Ook voor de film „de Honingbij” bestond weer veel belangstelling. Er werden kleurenplaatjes gemaakt om lezingen over honing voor honingconsumenten te illustreren; deze zullen ter beschikking van de afdelingen worden gesteld, die het honingetend publiek (huisvrouwen, plattelandsvrouwen enz.) over ons product willen voorlichten.

Markten en tentoonstellingen.

Op de voorjaarsmarkten werden ruim 300 (250) bijenvolken aangevoerd. De prijzen van de kastvolken bedroegen f 15.— tot f 40.— (f 15.— tot f 30.—), die van korfvolken f 12.— tot f 25.— (f 6.— tot f 18.—), die van de marktkastjes f 17.— tot f 25.—.

Op de zomermarkten werden ruim 1100 (1000) volken aangevoerd, de prijzen bewogen zich tussen f 15.— en f 35.— (f 17.— tot f 35.—) voor kasten; f 7.— tot f 12.50 (f 6.— tot f 15.—) voor korven en omstreks f 15.— (f 15.— tot f 35.—) voor boogkorven.

De najaarsmarkt te Eerbeek had een aanvoer van 13 korven, die f 14.— tot f 15.— opbrachten en 31 kasten, die f 18.— tot f 25.— deden.

Voor honingmarkten is een groeiende belangstelling waar te nemen.

Vele afdelingen organiseerden tentoonstellingen.

Jubilea.

Vele afdelingen vierden jubilea. Aan een aantal leden werd de ere-medaille der Vereniging uitgereikt.

Activiteit der afdelingen.

De afdelingen ontplooiden een grote activiteit op velerlei gebied. Steeds meer afdelingen nodigen andere verenigingen en leerlingen van daarvoor in aanmerking

komende scholen uit op hun vergaderingen, waarop lezingen worden gehouden, films of filmstroken vertoond enz. Enkele afdelingen bouwden demonstratiebijenstallen. Andere plaatsten observatiekasten of gewone kasten op scholen. Enige afdelingen namen reeds de werving van jeugdleden krachtig ter hand. De vergaderingen worden aantrekkelijker gemaakt door hersengymnastiek, lezingen over in het Maandschrift gepubliceerde bedrijfsmethoden, verlotingen enz.

Ledental.

Aan het einde van het verslagjaar bedroeg het ledental 14.440 (17.004) en het aantal afdelingen 325 (331). De afdelingen Abcoude, Druten, Erica en Veenhuizerveld werden opgeheven; de afdeling Houten smolt samen met de afdeling Bunnik en de afdeling Philippine met de afdelingen Hulst en Zaamslag.

Algemene Vergadering.

De notulen van de algemene vergadering zijn in het Maandschrift gepubliceerd.

Hoofdbestuur.

De aftredende leden werden herkozen.

Imkersdag.

Het aantal bezoekers aan de Imkersdag te Breda bedroeg ongeveer 600 (300).

Nationale Honingtentoonstelling.

Het streven van het Hoofdbestuur is er niet alleen op gericht om de opbrengst van de bijenvolken te verhogen door het propageren van meer moderne bedrijfsmethoden, doch ook om de kwaliteit van het gewonnen product te verbeteren. Uit dit laatste streven is de nationale honingtentoonstelling geboren, die dit jaar te Breda werd gehouden en die volledig aan het gestelde doel heeft beantwoord.

Honingprijzen en honinghandel.

De pogingen van het Hoofdbestuur en van de Bedrijfsraad om te komen tot een regeling van de honinghandel hebben geen succes opgeleverd. De Regering is van mening, dat om principiële redenen geen gevolg kan worden gegeven aan de voorstellen, die door de samenwerkende bijenhoudersorganisaties aan haar zijn gedaan.

Suikerprijzen.

Het Hoofdbestuur en de Bedrijfsraad hebben indertijd van de Regering gedaan gekregen, dat de imkers de bijensuiker niet alleen accijnsvrij, doch bovendien tegen „boerenprijs” zullen krijgen. De daarna onmiddellijk in het werk gestelde pogingen om bovendien een subsidie op de suikerprijs te krijgen worden nog voortgezet.

Jeugdleden en gezinsleden.

Op voorstel van de afdeling Nijmegen besloot de Algemene Vergadering jeugdleden en gezinsleden aan te nemen tegen

verlaagde contributie. Enige afdelingen maakten in het verslagjaar reeds met succes een begin met het werven van jeugdleden.

Bijen in de boomgaarden.

De Bedrijfsraad en de afdeling Bunnik verleenden ook in het verslagjaar weer hun medewerking bij het plaatsen van bijen in de boomgaarden.

Bespuitingsschade.

In het Maandschrift en in de fruitteeltbladen verschenen artikelen die imkers en fruittelers inlichtten omtrent het gevaar dat de bijen dreigt bij het spuiten met giftige stoffen. De Directie van de Noord Oost Polder werd verzocht het plaatsingsgeld voor bijenvolken in de polder af te schaffen en bij het spuiten van het koolzaad de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht te nemen om schade aan bijenvolken te voorkomen.

De pogingen van het Hoofdbestuur om spuitwachten in het leven te roepen ondervonden bij de leden weinig belangstelling.

Bevruchtungsstations.

Het werk van de Koninginneteeltvereniging werd voortgezet door een door het Hoofdbestuur benoemde Commissie voor de koninginnteelt. Enige afdelingen houden zich intensief met de koninginnteelt bezig.

Omzetbelasting.

Op herhaald aandrigen van het Hoofdbestuur stelde de Minister van Financiën honing met ingang van 1 Juli 1952 vrij van omzetbelasting.

Bedrijfsraad.

Verslagen omtrent het werk van de Bedrijfsraad werden in het Maandschrift gepubliceerd.

Algemene toestand.

De daling van het aantal leden en de daling van het aantal bijenvolken zette zich in het verslagjaar voort. De oorzaken daarvan zijn reeds in vorige verslagen genoemd. Het Hoofdbestuur doet het mogelijke om deze oorzaken weg te nemen. Door het toepassen van moderne bedrijfsmethoden doen ook vele imkers het hunne om de rentabiliteit van de bijenteelt gunstig te beïnvloeden. Met het Ministerie van Landbouw werd regelmatig overleg gepleegd over de wijze, waarop de bijenteelt kan worden aangemoedigd en bij dat Departement bestond grote belangstelling voor die vraag, doch in het verslagjaar zijn jammer genoeg geen tastbare resultaten bereikt. De pogingen zullen ook in 1953 worden voortgezet. Evenals vorige jaren moet worden geconstateerd, dat de slechte bedrijfsuitkomsten er in sommige gevallen toe leiden, dat de imkers niet meer de nodige zorg aan hun bijen besteden. Slecht verzorgde bijen kunnen nimmer een overschot opleveren. Waar de bijenweide achteruit gaat (korenbloem, herik) kan dikwijls alleen het reizen met de bijen en het toepassen van doelmatige bedrijfsmethoden tot bevredigende oogsten leiden.

Reglement voor de bevruchtungsstations Schiermonnikoog en Ameland

1. Leden der Vereniging hebben het recht tegen een vergoeding van 50 cent per kastje bevruchtingsvolkjes op de bevruchtungsstations te doen plaatsen.

2. Andere bijenhouders, mits lid van een der bij de Bedrijfsraad voor de bijenhoudery in Nederland aangesloten organisaties, kunnen, indien en voor zover de capaciteit dat toelaat, bevruchtingsvolkjes op de stations doen plaatsen tegen een vergoeding van f 1,50 per kastje.

3. Voor het jaar 1953 is de plaatsing der darrenvolken als volgt geregeld:

a. Op Schiermonnikoog: een Krainer volk van 9 Juni tot 7 Juli, een Nederlands zwart volk van 7 Juli tot 4 Augustus.

b. Op Ameland (Nes) een Italiaans volk van 9 Juni tot 4 Augustus.

c. Op Ameland (Hollum) een Nigra volk van 9 Juni tot 23 Juni.

4. De ter plaatsing aangeboden volkjes moeten aan de volgende eisen voldoen:

a. Zij moeten voorzien zijn van voldoende voer. Gerekend moet worden op een periode van twee weken zonder dracht. Het is niet toegestaan de volkjes tussentijds te voeren.

b. De volkjes moeten darrenvrij zijn.

c. De vlieggaten moeten afdoende kunnen worden gesloten en wel zodanig, dat de volkjes bij het sluiten

der vlieggaten tegelijkertijd lucht krijgen.

d. De vlieggaten moeten aan de binnenzijde voorzien zijn van een darrenroostertje of van darren gaas (doorlaatopening 5 mm.) De Heer H. J. Lohuis, Almeloestraat D 62 te Albergen levert een zeer doelmatig roostertje, dat bestaat uit twee strookjes zink, waarop drie staafjes zijn gesoldeerd.

e. De deksels moeten met schroeven op de kastjes vastgezet zijn.

f. De kastjes moeten zeer solide zijn, zodat lekken, ook bij regen, uitgesloten is. Triplex is geen materiaal voor bevruchtungskastjes.

g. Op elk kastje moet met onuitwisbare verf of inkt duidelijk de naam en het adres van de eigenaar of van de afdeling zijn aangebracht.

5. De plaatsing der volkjes geschiedt op aanwijzing van de Vereniging.

6. De Vereniging zal voor toezicht zorgen, maar stelt zich niet aansprakelijk voor schade, die het gevolg is van diefstal, beschadiging of welke andere schade ook.

7. Gedurende de tijd dat de kastjes op de eilanden zijn mogen ze niet worden geopend.

8. Met het oog op het vervliegen van koninginnen is het verboden om de terreinen van de bevruchtungsstations te betreden.

9. De aanvoer der kastjes dient te geschieden:

a. Voor Ameland. De volkjes moeten Maandag 8 Juni of Maandag 6 Juli voor 4 uur te Leeuwarden zijn. De verzending geschiedt uitsluitend via Leeuwarden-Holwerd. In-

dien de dienstregeling daartoe aanleiding geeft zullen wijzigingen in deze regeling nader worden gepubliceerd.

b. Voor Schiermonnikoog. De datum van inzending wordt aan de inzenders overgelaten. Schipper Boersma vertrekt op Dinsdag en Vrijdag om 12 uur uit Groningen, ligplaats Westerhamrikkade.

De verzending kan ook plaats vinden via Leeuwarden-Oostmahorn (dagelijks).

De verzending der kastjes dient steeds franco te geschieden, ze worden niet-franco aan de eigenaars teruggezonden.

10. Voor de bevruchtingsvolkjes die bestemd zijn voor Schiermonnikoog moet de afzender drie dagen voor de verzending een briefkaart zenden aan de Heer H. Kruijer, Middenstreek 60 te Schiermonnikoog, waarin het aantal kastjes en de datum van verzending worden opgegeven. De Heer Kruijer zendt betrokkenen bericht wanneer de kastjes worden teruggezonden.

11. Indien uit dezelfde afdeling meer leden kastjes inzenden, verdient het aanbeveling deze in één zending te verzenden.

12. Opgave van het aantal in te zenden volkjes en vooruitzending van het verschuldigde bedrag per postgiro 27772 ten name van het Bijenhuis te Wageningen.

13. Mogelijke wijzigingen van het reglement, b.v. in verband met de tijdens het opstellen daarvan nog niet bekende dienstregelingen, worden in het Maandschrift gepubliceerd.

Vragenrubriek

Vraag 11: Jonge moer kweken.

Ik wens zo spoedig mogelijk een koningin te vervangen, door er een nieuwe te kweken uit eigen volk. Welk is de vroegste datum dat ik zulks kan aanpakken en welk is de gemakkelijkste wijze van vervanging?

E.-C. te G., België.

Antwoord. U kunt medio April de oude koningin verwijderen, na U eerst overtuigd te hebben, dat een broednest met broed in alle stadia aanwezig is en dat het volk sterk genoeg is. Na 14 à 16 dagen zal een jonge koningin uitlopen en aangezien er dan reeds darren aanwezig zijn, kan bevruchting plaats hebben. Eventueel aangezette overvloedige moerdoppen zal het volk zelve afknagen. U hoeft zich daarmee niet te bemoeien. U zoudt het misschien wel iets vroeger kunnen proberen, maar dan vermindert de kans op succes. S.

Vraag 12: Diverse onderwerpen.

a. Hoe kom ik aan ondermelkpoeder? Melkhandelaren kunnen het niet leveren.

b. Zou karnemelk ook voor drijfvoeder gebruikt kunnen worden en zo ja, hoeveel?

c. Wat voor verbinding hebben de nieuwe spaarkasten? Zwaluwstaartverbinding?

d. Hoe lang leven darren?

P. v. H. te H.

Antwoord. a. Ondermelkpoeder is in 2 soorten verkrijgbaar in de gewone handel. U zoudt zich kunnen wenden tot vertegenwoordigers, b.v. van Nutricia of dergelijke zaken.

b. Voor zover mij bekend is karnemelk niet voor drijfvoer te gebruiken.

c. De nieuwe spaarkasten hebben geen zwaluwstaart- of tandverbindingen; de wanden zijn koud op elkaar gespijkerd.

d. Van een volk, dat in goede conditie is, worden de darren tegen het einde van het seizoen door de bijen van het eigen volk verdreven of afgemaakt; het komt soms voor, dat enige darren mede overwinteren,

maar deze leggen dan meestal bij een van de eerste voorjaarsvluchten het loodje; men vindt hen dan dood op de vliegplank of in de omgeving van kast of korf. De dar, welke met de koningin paart, sterft onmiddellijk na de paring. In een moerloos volk of in een volk, waarvan de koningin niet bevrucht is, kunnen darren, ongeacht het seizoen, maanden achtereen in leven blijven en zelfs mede overwinteren. S.

Vraag 13: Darren in October.

Op 17 October noteerde ik van 3 der kastvolken vlucht en nog een flink aantal darren. Al mijn volken, en ook de genoemde, verkeerden bij het invoeren en inwinteren in prima conditie wat betreft bijen, broed, stuifmeel en voedsel. Twee der volken hebben een moer van 1951, het andere van 1952. Hoe het thans, begin Februari, met deze volken is, weet ik nog niet, uiteraard is alles rustig. Meer dan 40 jaar hield ik reeds bijen, doch nimmer zag ik een dergelijk geval. Zijn deze volken moerloos?

G. P. te E.

Antwoord: Het komt af en toe voor, dat half October in sterke volken nog wat darren aanwezig zijn, vooral als er langdurige onafgebroken late dracht geweest is, ofwel tot laat in het seizoen geregeld gevoerd is. De aanwezigheid van darren op dat tijdstip is dus niet altijd een teken, dat de betreffende volken moerloos zijn of geen goede moer hebben. Soms overwinteren enige darren mede. Houd deze volken echter bij de voorjaarsinspectie bijzonder in het oog.

S.

Vraag 14: Bijen bij kastfruit.

a. In 1951 begon ik met bijenhouden en mijn korfvolk ging direct in een perzikkas. In 1952 zat het volk in een kast en die heb ik weer in een perzikkas gezet. Met dichte lucht-ramen ging dat goed. Nu heb ik 2 kasten en ik wilde de methode Baas gaan volgen. Ik moet dan van die 2 kasten 1 maken. In de ene kast zit een jonge moer, in de andere een oude. Kan ik nu beide volken overdoen in een nieuwe kast, onder 9 raampjes en boven ook? Waar moet ik de jonge koningin brengen en waar de oude? Dan wordt gesproken over „warm houden.” Hoe moet dat?

Moet ik begin Maart de 2 kasten op 1 brengen of is het beter dit te doen na de vlucht op de perzik, bloeitijd normaal begin April? Daar heb ik de bijen speciaal voor. Reizen doe ik er niet mee, hier is eerst dracht op fruit (perzik, bessen, appels en peren) en daarna linde met veel pronkbomen, tuinbomen en weiland.

b. In 1951 en 1952 heb ik een strook van 30 meter tussen de kassen met witte klaver bezaaid. Moet ik geregeld elk jaar weer zaaien?

c. Vorig jaar heb ik overhaast van kleine plankjes een bijenstal gemaakt. Kan ik die nu verder afmaken of moet ik wachten tot de bijen weer gaan vliegen?

d. Kan ik nu reeds kunstraten in de raampjes zetten om ze in de zomer te gebruiken?

W. S. te IJ.

Antwoord: a. Als een bijenvolk enige tijd in een kas (in dit geval een perzikkas) heeft gestaan, is het meestal niet sterk genoeg meer om de vrij spoedig volgende dracht op de fruitbomen te kunnen benutten. Indien U dus de volken eerst verenigt en dan het aldus verkregen volk in de perzikkas plaatst, hebt U geen kans meer op een behoorlijke honingooft van het fruit. Wel zal dit volk tegen de lindebloei weer op vlieghoogte kunnen worden gebracht, tenminste, als U het onmiddellijk na afloop van de bloei der perziken uit de kas verwijdt.

De aangewezen weg lijkt mij in Uw geval de volgende:

Zodra de perziken in de kas beginnen te bloeien ontleent U aan de kast met de oude koningin twee ramen met het jongste broed en geeft deze aan het andere volk, aangenomen dat dit sterk genoeg is om dat broed te verzorgen. Deze broedramen moeten pal tegen het broednest aansluitend worden geplaatst. Van het eerste volk schuift U de ramen, die overgebleven zijn, naar elkaar toe en plaatst de twee vrijgekomen ra-

men aan de kanten. Door deze handeling heeft dit volk, dat voor plaatsing in de kas bestemd is, dus minder broed, maar dit hindert niet, omdat de daaruit voortkomende bijen toch niet meer voor het bevliegen van de perzikbloesem in de kas in aanmerking hadden kunnen komen. Het behoudt echter het bijna uitlopende broed, waardoor het gedurende enige tijd op voldoende sterkte blijft.

Het volk met de „jonge” koningin wordt aanzienlijk versterkt, zal goed warm toegedekt moeten blijven en misschien, als er buiten nog geen dracht is, zal dit volk moeten worden gevoerd.

Na afloop van de perzikbloei in de kas zal het daarin geplaatste volk, na verwijdering der koningin, in zijn geheel door middel van de krantenmethode met het buiten staande volk kunnen worden verenigd.

b. De door U gezaaide witte klaver komt voor het merendeel wel weer op, vooral als deze het vorig jaar door de bijen bevroren is en de structuur van de grond gunstig is. De vraag of bijgezaaid moet worden en welke bemesting vereist wordt, is echter op een afstand niet te beoordelen. Het beste is, hierover een landboudeskundige, eventueel de landbouwconsulent in Uw omgeving, te raadplegen.

c. Met het afwerken van Uw bijenstand dient U te wachten tenminste tot er een reinigingsvlucht heeft plaats gehad.

d. Kunstraten dienen bij voorkeur niet vroeger in de ramen te worden gezet dan een paar dagen vóórdat U deze in de volken plaatst.

S.

Afdelingsberichten

A.F.D. STEENWIJK

Op 23 Januari hield de afd. Steenwijk een Omstr. haar jaarvergadering. Aanwezig waren 24 leden.

De voorzitter, de heer Groters, opent de vergadering, waarna hij een kort overzicht geeft over het afgelopen jaar. De vereniging telt thans 53 leden.

De secretaris-penningmeester leest hierna het jaarverslag, waaruit blijkt dat het voor de afdeling geen al te best honingjaar is geweest. Dit was in de eerste plaats te wijten aan de bespuiting in de N.O.P. en verder heeft het de heide niet gedaan door het koude en regenachtige weer.

De boeken worden nagezien en in orde bevonden.

Hierna worden enkele films gedraaid, n.l. de Honingbij en de Elfstedentocht, die zeer in de smaak vielen. De gratis verloting die toen volgde, was een succes, want alle aanwezigen konden een verrassing mee naar huis nemen, terwijl een prijs, n.l. een merkapparaat, overblijft. Dat wordt op voorstel van de heer de Vries met algemeen goedvinden gegeven aan de heer C. ten Lande, die wegens langdurige ziekte verhinderd is aanwezig

te zijn en anders een van onze trouwe bezoekers van vergadering en cursus is.

Na de pauze werd een tijdje aan hersengymnastiek gedaan. Hieruit bleek, dat het geen overbodige luxe zou zijn, wanneer allen nog eens wat meer aan de theorie van het bijenleven deden. Zelfs oude ervaren imkers moesten nog wel eens het antwoord schuldig blijven.

Als de voorzitter deze vergadering sluit, kunnen we op een goed geslaagde avond terugzien en gaan we uiteen met de wens elkaar weer te ontmoeten op 26 Februari in Gielthoorn voor de film „Van Imkers en Immen”.

De secr.-penningm. K. ZEELTE

AFDELING LEERSUM

De vergadering, gehouden op 27 Jan. j.l., was om meer dan één reden een succes. Het actuele onderwerp: „grote honingooftsten” van A. J. Zwinenberg te Eerbeek was oorzaak dat het merendeel der leden aanwezig was.

Na afwikkeling van enkele huishoudelijke zaken, hield bovengenoemde heer zijn causerie welke begon met het zoeken naar die manier, die tot een succesvol resultaat leidde. Eindelijk is die weg gevonden en nu kan hij zeggen en ook aantonen, dat hij jaarlijks aan zijn bijen behoorlijk verdient, gezien de vele prijzen welke hij in de wacht sleepte. Door

zijn duidelijke uiteenzetting leek zijn werkwijze moeilijk, omdat hij ook de gevolgen van zijn handelingen besprak, maar in werkelijkheid is het heel eenvoudig en door iedereen toe te passen, mits men over voldoende uitgebouwde broedramen beschikt. Er behoeft nu niet langer bij de imkerij bijgepast te worden.

In de hierna volgende verloting werden onder meer drie kasten verloot, gemaakt naar de werktekening van Cancrinus te Dwingelo, die inderdaad niet meer dan f.2,— aan materiaal kosten en waarmee de winnaars dan ook zeer ingenomen waren.

B. T. ANDEWEG, secr.

A.F.D. BEETSTERZWAAG EN OMSTR.

De op 10 Jan. j.l. gehouden praatmiddag van onze afd. was best bezocht, zeker vooral, omdat de heer Th. Baas van Wollega een inleiding zou houden over zijn manier van imkeren.

De spreker maakte de aanwezigen o.a. duidelijk dat een imker steeds veel aandacht en zorg aan zijn bijenvolken moet besteden en vooral moet zorgen voor sterke volken om in een korte tijd een grote oogst te kunnen verzamelen. De besprekingen over 't gehoorde betroffen vooral de moeilijkheden, die men met deze betere bedrijfsmethode heeft te

overwinnen, zoals het tijdig sterk maken van de volken, 't voorkomen van zwermen, het bruidsvlucht-zwermgevaar en andere. Ongetwijfeld hebben velen ingezien, dat het zeer zeker de moeite zal lonen, met hun volken op deze manier te gaan werken, in elk geval 't eens met enkele volken te proberen.

De vergadering gaf door applaus te kennen het eens te zijn met de woorden van hartelijke dank, die de voorzitter tot de heer Baas richtte voor zijn duidelijke en goedvolle uiteenzetting.

AFDELING BEMMEL

De op 18 December gehouden jaarvergadering was zeer goed bezocht. Er waren 3 nieuwe leden aanwezig, terwijl 43 donateurs thans onze afdeling steunen.

De heer J. Moed Sr. te Bemmels, een der oudste imkers kan niet meer komen op vergaderingen. Besloten werd hem schriftelijk mede te delen, dat hij thans als erelid is ingeschreven. Een prachtig bloemstuk vergezelde dit schrijven, als bewijs van erkentelijkheid, daar de heer Moed een goed imker en trouw lid was. Moge zijn naam nog tal van jaren in ons ledenregister voorkomen. Er moet gewerkt worden in het verenigingsleven en vooral als we het voorbeeld willen nemen aan onze nijvere bijen. Na arbeid mag men echter wel een verzetje hebben. Zo dachten bestuur, leden en donateurs er over op 20 Januari j.l.

Er werd nl. een feestavond georganiseerd. Op het podium der feestzaal prijkte een mooie bijenstand, daarboven een opschrift (op z'n Bemmels).

„Veur hünning, was en aërdghijt“
„Veur 't fruit as noodzakelikhijt“
„Houwe we bije!!“

Achter de stal de Nederlandse vlag met foto van onze Koningin. Door onze voorzitter, de heer J. H. Peters, werd een welkomstwoord toegesproken aan ruim 150 aanwezige personen, terwijl de heer W. J. Th. Jansen, vice-voorzitter, als voorzitter der feestcommissie fungeerde en de feestavond inleidde, waarna hij een mooie wedstrijd voor jongere leden had samengesteld, nl. die voor verloofde paren. Er werden 7 prachtige prijzen beschikbaar gesteld.

Vervolgens werd door de Edelachtb. heer W. van Elk, burgemeester van Bemmels, ere-voorzitter onzer afdeling, het woord gevoerd. Hij wenste „het bijenvolk“ zo noemde hij de imker van Bemmels een gezellig samenzijn. Veel bijenvolken met elk één Koningin. Ons Bemmels „bijenvolk“ voor onze Koningin.

(Daarna werd het Wilhelmus ingezet door de Bemmelse Band onder leiding van de heer v. d. Kemp.) De gehele feestavond werd een waar succes, dank zij de leiding van onze conferencier, de heer Theo Derksen uit Elst (O.B.), welke na deze ontspanningsavond van voordracht, muziek, dans en variaties, door onze voorzitter tot erelid werd aangeroepen. Zo kan een afdeling groot worden of zijn als we allen actief blijven.

De Secretaris P. J. BOUWMAN

AFDELING BUNNIK-HOUTEN

Op 29 December vierde onze afdeling haar eerste lustrum, waarbij ons H.B.-lid J. H. v. Dijk, aanwezig was. De heer Jan Glissenaar uit Montfoort sprak over zijn reis per Jeep-expressie Java-Holland op een interessante en boeiende wijze, toegelicht met door hem zelf opgenomen lichtbeelden. In de pauze was er voor de talrijke aanwezigen een gratis verloting van honing. Het batig saldo van deze avond, f 38,-, kwam ten goede aan het Groene en Wit-Gele Kruis te Bunnik. 27 Jan. j.l. hielden we onze 5e jaarvergadering. De heer J. v. Aarst uit Wageningen sprak over honing en zijn behandeling, en gaf ons vele nuttige wenken. De affredende bestuursleden, H. Willigenburg te Bunnik en H. de Kruij, werden herkozen. In kas was een batig saldo van f 81,-. De omzet van het depôt bedroeg ruim f 385,- in 1952. De leden die hun suiker op tijd bestellen en betalen zullen 2 cent extra korting ontvangen. Ook ons hoofdbestuurslid was deze avond weer aanwezig.

C. P.

AFDELING OMMEN

IN MEMORIAM E. WOLFKAMP

Onze ere-voorzitter, de oprichter van onze afdeling, E. Wolfkamp werd door ons een dezer dagen ten grave gedragen. De 87-jarige leeftijd mocht hij bereiken. Op 14-jarige leeftijd begon hij zijn imkersloopbaan. Drieënzeventig jaar heeft dus het bijenleven hem geboeid, want bijna tot zijn dood kon hij zijn stand nog verzorgen. De afdeling Ommen verliest in hem „de Vraagbaak“ op bijenteeltgebied. Ja zelfs in een veel meer uitgestrekt gebied dan de afdeling Ommen had hij zijn imkersvrienden.

Wij betreuren zijn heengaan en zullen hem node missen.

Hij ruste in vrede.

AFDELING HENGEL (O.)

Vrijdag 23 Januari waren de imkers met hun vrouwen bijeen, om te genieten van de lichtbeelden welke de heer v. Dijk uit Bilthoven op zeer deskundige en vaak geestige wijze toelichtte, waarbij het nut der bijen en haar producten zeer duidelijk uitkwamen.

Na de pauze volgden nog twee filmen, nl. een schoolfilm: „De bijenteelt“ en een over de sinaasappelcultuur in Californië. Aan het einde dankte de voorzitter de heer Schoonderwoerd, de spreker, voor het gebodene, waar de zaal spontaan op reageerde met applaus.

H. BULK, Secr.

AFD. VELZEN

IN MEMORIAM J. DE MEZA

Op Zondag 8 Februari is na een langdurig lijden overleden de heer J. de Meza.

De overledene was een ware bijenliefhebber. Als bijenteelt-onderwijzer heeft hij met zijn cursussen, film en praktische lessen, vele vrienden gemaakt en opgeleid tot imkers.

Ook bij de afd. Velsen was hij een geziene figuur en steeds bereid tot helpen. Het was voor de afdeling altijd een groot genoegen als hij met zijn vrouw onze feestavonden bijwoonde.

Op 11 Februari hebben enige bestuursleden, het hoofdbestuurslid de heer R. ter Brugge, alsmede een lange stoet van vrienden en belangstellenden hem naar zijn laatste rustplaats gebracht.

De Meza, een laatste groet van de imkersvrienden.

Rust zacht; wij zullen U nimmer vergeten.

Het Bestuur afd. Velsen en Omstreken,
H. VERWEIJ, secr.

AFD. BILTHOVEN

Op 4 Februari had de aangekondigde lezing plaats over „Bijenwas en andere wassoorten mitsgaders de toepassing in het dagelijks leven.“

Dr Ir v. d. Hulst van de research-afdeling van de Erdalfabrieken uit Amersfoort, vergastte de aanwezigen op tal van wetenswaardigheden over diverse wassoorten. Een aantal monsters van bijenwas, aardwas, carnaubawas en vele andere werden gedemonstreerd en de eigenschappen besproken.

Een filmstrip over leerbereiding, leerbewerking en onderhoud vulde het gesproken woord aan. Na de pauze werden films vertoond over de fabricage van kaarsen en een over de wintersport.

Vrijdag 6 Maart a.s. laatste lezing van het winterseizoen, te geven door de Alg. Secretaris, over Bedrijfsmethoden.

J. H. VAN DIJK, secr.

AFD. BUSSUM EN OMSTREKEN

Onze afdeling zette het jaar 1953 goed in. Op 24 Januari j.l. werd er nl. in het eigen Bijenhuis een zeer interessante lezing gehouden door de heer W. J. Rust over „Het Gooi in vroegere tijden“. Het knappe houtvuur verhoogde de gezelligheid zodat de avond helaas veel te snel omvloog. Maar de leden hebben het oog alweer gericht op de Februari-lezing, die óf over bijen óf over vogels gehouden zal worden.

L. BELJERMAN

AFD. HEERDE

Op 19 Januari 1953 heeft onze afdeling haar jaarvergadering gehouden. De voorzitter memoreerde in zijn openingsrede, dat een goed imker, de heer J. J. Vinke door overlijden van ons is heengegaan. Zijn heengaan werd herdacht door een minuut stilte in acht te nemen. Daarna werden de nieuwe leden begroet, welke voor het eerst aanwezig waren.

Vervolgens kwam het verslag der financiën. Dit was niet zo rooskleurig. Er was een tekort van f 72,23. Dit is weer aangezuiverd uit het depot, maar het moet toch weer terug komen, daarom werd besloten om donateurs te werven.

Hierna werd het jaarverslag over het afgelopen jaar weergegeven. De voorzitter dankt dan ook de secretaris en tevens penningmeester, voor het vele werk dat hij dit jaar heeft verricht.

Bij de bestuursverkiezing (vac. J. Voselman) is gekozen de heer G. de Graaf. Voor de kascommissie 1953 stellen de heer St. Hanekamp en Chr. Jager zich beschikbaar.

Voor de cursus, welke geleid zou worden door de secretaris, was zo goed als geen belangstelling.

Besloten werd om lid te worden van de Natuurbeschermingswacht.

Bij de rondvraag kwamen enkele punten aan de beurt, o.a. het inleveren van oude raat. Aangenomen werd dat dit moet zijn ingeleverd voor 1 December van ieder jaar bij de dephouder.

Hierna sloot de voorzitter deze geanimeerde vergadering.

Secr.-penningm. G. J. VAN DIJK

Op 3 Februari heeft de heer J. v. Aarst voor onze afdeling een duidelijke uiteenzetting gegeven van de Bedrijfsmethode Baas en Everts. Het was een zeer leerzame avond. Hier werd dan ook duidelijk gemaakt dat ook hier met succes imkerd kan worden. Er werd een druk vraaggesprek met de heer v. Aarst gewisseld. Jammer was dat er weer zo velen thuis zijn gebleven. Het was dan ook bijna elf uur toen de voorzitter dank bracht aan de heer v. Aarst, die zich de moeite had getroost om naar Heerde te komen.

Secr. G. J. v. DIJK

BIJENMARKTEN

8 April: Purmerend
8 April: Weert
10 April: Amersfoort
18 April: Zenderen

De nieuwe spaarkast

is thans verreweg de meest gevraagde bijenkast geworden. De kast is ideaal om mee te reizen. Het is inderdaad een **SPAARKAST**: ze spaart geld bij de aanschaf, tijd bij de behandeling en moeite bij het uitvoeren van de moderne bedrijfsmethoden.

Op nevenstaande foto ziet U de kast opgesteld in de tuin van het Bijenhuis. Ze is gebouwd volgens het Amerikaanse systeem: de onderdelen passen koud op elkaar. De kastverbinders, die U aan de zijkant ziet, zorgen er voor dat de bakken tijdens het reizen niet verschuiven. De kast wordt geleverd met een praktisch en sierlijk plat dak, bekleed met prima zink.

De kast is gebouwd voor raampjes van het simplex-formaat. Men kan er dus zowel simplex-broedramen in gebruiken als de bekende ideaalraampjes voor gewapende kunstraat. Ook uw eigen simplexraampjes passen er in.

Op de tweede foto hebben we de kast even voor U uit elkaar genomen om U de onderdelen te laten zien.

De **broedkamer** (ingericht voor 10 simplex broedramen) heeft een vaste bodem. Zij is voor en achter dubbelwandig en voorzien van metalen draaglijsten voor de raampjes. De vliegplank vormt bij het opklappen één geheel met de voorwand van de kast en wordt gesloten maken het hanteren van de kast gemakkelijk.

De **honingkamer** is ingericht voor 10 simplexramen van kamerformaat krijgen. Ze is voor en achter dubbelwandig en eveneens voorzien van de praktische handgrepen. **Reisraam-separator**: als het vliegplankje naar binnen wordt geklapt doet de separator dienst als reisraam. **Plat dak**, bekleed met prima zink.

De **voerbak** (rechts onder op de foto) heeft een inhoud van 8 L. U kunt er zowel snel als langzaam mee voeren. De bijenruimte is afgesloten met een glasplaatje, zodat U bij het vullen van de voerbak geen bijen omhanden hebt. De voerbak bedekt de gehele broedkamer, het voer blijft daardoor warm. De voerbak is van binnen bekleed met een waterdichte substantie, zodat lekken uitgesloten is.

De **dekplank** vervangt het kleedje; de bijen kunnen over de toplatten heenlopen. Een hygiënische oplossing, die bovendien het voordeel heeft dat wasmotten nergens een heenkomen kunnen vinden.

En hier volgen de prijzen:

Broedkamer met vaste bodem, zonder raampjes, met dekplank en dak, de ideale combinatie voor de beginner, die een zwerm in de kast wil herbergen en zich later langzamerhand de verdere toebehoren wil aanschaffen	f 19,—
Broedkamer m. vaste bodem, zonder raampjes	f 10,—
Dekplank	f 2,—
Dak met zink	f 7,—
Honingkamer , broedkamerformaat, z. raampjes	f 7,50
Honingkamer , honingkamerform., z. raampjes	f 5,—
Reisraam-separator	f 2,25
Voerbak met glas	f 6,75
Snelgroeibord voor de spaarkast	f 5,25
10 Simplex broedkamerraampjes	f 2,—
10 Simplex honingkamerraampjes	f 1,95
10 Ideaalraampjes , broedkamerformaat, voor gewapende kunstraat	f 3,50
10 idem honingkamerformaat	f 3,50
Kunstraat p. kg (ongev. 19 vellen broedkamerformaat of 30 vellen honingkamerformaat)	f 5,50
Gewapende kunstraat voor Ideaalraampjes , (ongeveer 19 vellen broedkamerformaat of 30 vellen honingkamerformaat) per kg	f 6,50
20 afstandblikjes	f 0,40

De kast en alle onderdelen zijn meubelmakerswerk, vervaardigd van het beste hout, oer-solide en glad als een eikel, een sieraad voor de tuin en . . . U beleeft er een mensenleeftijd plezier van!

Al onze prijzen zijn vrijblijvend!

Tel. 2863

Giro 1171

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS **WAGENINGEN**

Druk: N.V. Uitgevers Mij De Gelderlander - Nijmegen